MANİSA HALKEVİ
Yayınlarından
Sayı: XVI

SARUHAN'DA

YÜRÜK ve TÜRKMENLER

İbrahim Gökçen

C. H. P.
MANİSA HALKEVİ
Yayınlarından
Sayı : XVI

16. ve 17. Asır Sicillerine göre

SARUHAN'DA
YÜRÜK VE TÜRKMENLER

İBRAHİM GÖKÇEN
Manisa Lisesi Tarih Öğretmenlerinden

İSTANBUL
Marifet Basımevi

1946

İÇİNDEKİLER

BİR KAÇ SÖZ

Evimiz, dokuz yıldanberi Manisa vilâyetinin tarihî ve sosyolojik durumunu bir seri etüdlerle tesbit etmek işine girişmiş; gayretli arkadaşlarımız sayesinde, bunu geliştirmiş bulunmaktadır. Vilâyetimizin içtimaî tarih bakımından görünüşünü ortaya koyan bu eserlerin sayısı, bugün 17 yi bulmaktadır. Esas konuyu, 16 ve 17. asırlarda Manisa'nın hayatı, ziraat ve ticareti, dinî ve tasavvufî durumu, halk hareketleri, şehrimizdeki tarihî binalar ve Saruhanoğulları devri teşkil etmiştir.

Yurdun, belirli bir tarih devrini, bütün incelikleriyle ve yepyeni bir metodla saptamış bulunan bu yayın serisini anarken, onu yaratanlara, burada, teşekkür etmeyi, bir görev sayarım.

Bu kitap, işte bu serinin bir bölümüdür. Arkadaşımız Öğretmen İbrahim Gökçen, zarurî istirahat zamanlarını feda ederek, büyük bir gayret ve mahviyet havası içinde, vücuda getirdiği bu eserle, Saruhan bölgesindeki Yürük ve Türkmenleri, tesbite muvaffak olmuş bulunmaktadır. Yürük ve Türkmenler, Anadolu yaylasının temel taşı, Türk ırkının esas unsurudur. Kıyıda, yaylâda, ovada, dağda, şehirde ve köyde bu Etnik unsuru, bütünleşmiş, milletleşmiş bir çehre ile görmekteyiz. Selçuklular, Osmanlılar, hep bu kudretli Yürük ve Türkmen kitlesine dayanarak bu topraklarda medeniyet ve egemenlik kurdular; şan ve zafer bayrakları yükselttiler. Türkiye Cumhuriyeti de, Anadoluyu, bir tek millet, bir tek ülkü ile kaplıyan bu ırkın, Türk ırkının en son ve ebedî eseridir.

Cumhuriyet çocukları, dedelerinin asîl ve kahraman ruhlarından gelen bir incizap ve ilgi sayesinde yaptıkları bu araştırmalarla, millet sevgisinin, insanlık ve ilim aşkının birer önderi olduklarını isbat etmektedirler.

Bu millî ve mahallî çalışmaları, çatısı altında himaye ve teşvikeden Halkevi, büyük bir yurd dâvasının halli yolunda memlekete faydalı olabilirse, kendisini, haklı olarak, bahtiyar sayacaktır.

24 - Nisan - 1946

Manisa Halkevi Başkanı
M. Azmi ÖNAKIN

ÖN SÖZ

Bu eseri vücuda getirmek için, Manisa Müzesinde bulunan mahkeme - i Şer'iyye Sicil defterlerinden ilk altmışı üzerinde, esaslı bir tarama yaptım. Bu defterlerden birincisinin tarihi, Hicrî 955 (Milâdî 1548), sonuncusunun ki, Hicrî 1039 (Milâdî 1629) dir. Onaltıncı asrın son yarısı ile 17. asrın ilk dörttebirinde Manisa Mahkemesinde kayıd ve tesciledilen vukuatı göstermesi itibariyle, sayıları az gibi görülen bu elli defterin bize verdiği tarihî materyel, ihmal edilmiyecek kadar önemli olmuştur.

Eski Manisa Mahkeme-i Şer'iyye defterlerinin- ki bunlar arasında Kula, Demirci ve Alaşehir'e ait olanları da vardır - sayıları dörtyüzü mütecaviz olup her biri, içtimaî tarih etüdü için birer hazine sayılacak kadar zengin ve çeşitli vukuat ile doludur. 1629 tarihlisinden sonraki defterler de, aynı zenginliği taşımaktadır. Benim konumu ilgindiren yeni ve orijinal vesikalara, bu defterlerde de rastlamak mümkündür. Fakat, bu uzun ve yorucu işin ikmali, hayli zamana bağlıdır. Bunun için, defterleri, asır asır bir kaç kısma bölerek her bölümü taradıktan sonra, bulduğum materyelleri, birer kitap halinde tedricen, yayınlamak lüzumunu duydum. Bu kitap, böylece vücuda gelecek olan serinin, birinci kısmını teşkiledecektir.

Elde ettiğim vesikalarda görülen Yürük ve Türkmen'ler, Osmanlı idarî teşkilâtında, "Saruhan Livası„ denilen bölgeye dağılmış bir durumdadır. İsimlerini tesbit edebildiğim bu Yürük aşiretlerinin veya cemaatlerinin izlerine, başka kesimlerde de rastlanır. Nitekim, Bay Kâmil Su'yun yayınladığı Balıkesir Yürükleri isimli eserde, benim Manisa bölgesinde tesadüf ettiğim aşiretlerin adlarından bazıları geçmektedir. Bu, aynı boyun muhtelif şubelerinin çeşitli kesimlere dağıldığını izah ettiği gibi, mütemadi tehcir ve iskân hareketleri neticesinde, yahut aşiretlerin göçleri yüzünden, aynı cemaata iki ve daha ziyade yerde tesadüf edilebileceğini anlatmaktadır. Yürüklerin bu dağılış tarzını, yalnız Livalar arasında değil, aynı Kadılığın sınırları içinde de görmek kabildir. Birinciye misal : 16. asrın ikinci yarısında Milâs civarında sakin olan Saruhaniler aşiretine, 17. asır başında, Manisa'nın Toyyusuflu köyü civarında rastlanmasıdır. (Sicil defteri : Sayı : 5. Sayfa : 333 ve Sayı : 26. Sayfa : 90).

İkincisi için de, şu misali verelim : Derzi درزی Halililer cemaatine Karasili ve Yaycılar civarında, aynı zamanda tesadüf edilmektedir. Gene bu cümleden olmak üzere, Dânişmendlu دانشمندلو Türkmeninin Aydın ve Saruhan Livalarında, aynı zamanda sakin olduğunu öğrenmekteyiz. Bugün, bu aşiret, Aydın civarında yerleşmiştir ve kurdukları köye de, Danışmend adı verilmektedir [1].

Tekeli cemaatinin 17. asır başlarında Manisa'nın Karaoğlanlı köyü yanında oba kurduğunu (Defter : 25. Sf : 99) öğrendiğimiz gibi, aynı isimdeki diğer bir yürük aşiretinin de, bugün, Aydın çevresinde bulunduğunu tesbit etmekteyiz [2].

Osmanlılarda iskân ve Kolonizasyon siyasetine dair bazı materyeller kazandırması bakımından faydalı bulduğumuz bu etüd, bir yandan Manisa dolaylarındaki köy adlarına da temasetmektedir. Zira, bu bölgede, köy adları üzerinde yaptığımız incelemelerden anlaşıldığına göre, bir çoklarının isimleri, eski Türkmen ve Yürük aşiretlerinin adlarından başka bir şey değildir. Bugün, bu köylerin bir kısmı aynı adlarla devametmekte ve bazıları da isim değişmek veya terk edilmek gibi sebeplerle, kaybolmuş bulunmaktadır. Yürük ve Türkmenleri ilgilendiren köy isimleri ile aşiretler birleştirilince, bölgenin etnik manzarasını çizmek kolaylaşmış olacaktır, kanaatindeyim.

Bu küçük eserle, millî ve içtimaî tarihimize ufak bir yardımda bulunabilirsem, kendimi bahtiyar sayacağım.

Bu kitabın basılmasında ve hatta hazırlanmasında büyük ve değerli yardımlarını esirgemiyen C. H. P. Genel Sekreterliğine ve Manisa Halkevinin sayın Başkanı M. Azmi Onakın'a, burada, minnettarlığımı belirtmek isterim. Halk Partisinin çizdiği proğram dahilinde Manisa Halkevini, ilim ve sanatsever Cumhuriyet gençliği için, hakikî bir araştırma ve gelişme enstitüsü haline koyan arkadaşımızın, yakın ilgisi olmasaydı, bu etüdün yayınlanmasına imkân bulamıyacağımı itiraf etmeliyim.

Görülecek kusurlarımın düzeltilmesini, okuyucularımdan rica ederim. 20 - Şubat - 1946

Manisa Lisesi Tarih
Öğretmenlerinden
İbrahim GÖKÇEN

---

[1] Aydın İli ve Yürükler. Hikmet Şölen. Sf : 16 ve Sicil defteri : 28. Sf: 335.
[2] Aynı eser. Sf : 12.

KİTABA GİRİŞ

I

Anadolu Yürük ve Türkmenlerine dair Genel bilgi:

Müslüman Yürük ve Türkmenlerin, Anadoluya göçleri, ne zaman ve nasıl başlamıştır? Bu, amacımız dışında olan bir konu olmakla beraber, genel olarak, Yürük ve Türkmenlerin, Ortaasyadan batıya doğru hareketlerine biraz temasetmek, faydadan hali değildir.

Onbirinci asrın son yarısı, Anadolu tarihi için, önemli ve kesin inkılâplar yapan bir devre olmuştur. 1071 Savaşı, bu değiştirici hareketlerin indifa etmiş bir volkanı gibidir.

Müverrihler, Oğuzlar'ı, iki kısma ayırırlar. Bunların büyük bir kısmı, Hazar denizinin kuzeyindeki Kavimler Kapısı'ndan geçerek Avrupa içerlerine ve Balkan yarımadasına yayılmışlardır. Diğer bir kısmı da, müslümanlığı kabul ederek güneye, Maveraünnehir ve Horasan'a inmişlerdi. 1040 da Dandanakan meydan muharebesiyle, bu Müslüman Oğuzların, Gaznelilerin oralardaki hâkimiyetine son verdiklerini görmekteyiz. Artık, bu büyük Türk kitlesinin, İran yaylasına ve o yol ile daha batıya doğru akmasına karşı, hiçbir engel kalmamıştı. Nitekim, Tuğrul ve Çakır Beyler, azzamanda İran'ı zaptettiler. Abbasî Halifeleri, Tevaifi Mülûk yüzünden, nüfuzlarını kaybetmişlerdi. Bunlar, doğudan gelen bu fatih unsurların vesayeti altına girmekten başka çare bulamadılar. Selçuk Beylerinden gerek Tuğrul Bey ve gerekse Alpaslan, Irak ve Azerbaycan'a hâkim olduktan sonra, Abbasî, Halifelerine düşmanca değil, mert bir İslâm mücahidi sıfatiyle muamelede bulundular. Halife ile ak-

raba oldukları gibi, kılıçları sayesinde, Önasya'da İslâmiyetin nüfuz ve kudretini iade ve onu himaye ettiler. İslâm ilmi, İslâm tefekkürü, İslâm sanatı, bu Selçuk Ümerasının gayretleri sayesinde yükseldi. İran, Irak, Suriye ve daha sonra Anadolu'da, bugün, bakiyesini gördüğümüz Selçuk medeniyetinin temelini attılar. Cami ve medreseleri, köprü ve imaretleriyle, zaviye ve tekkeleri ile, ilim, sanat ve tasavvufu geliştiren bu büyük Selçuk medeniyetini kuran unsur, Türkmenlerden başka bir şey değildir.

1071 de Malazgird meydan muhrebesinde, Bizans'ın son mukavemeti de kırılmış; Anadolu, Oğuz ve Türkmenlerin istilâsına açılmıştı. Biraz sonra, Erzurum, Erzincan ve Sivas bölgelerinde, küçük Türkmen Beyliklerinin kurulduğunu görmekteyiz. Alpaslan ve Melikşah zamanlarında, bunların batıya gönderdiği Türk Komutanları, Marmara kıyılarına, Ege dağlarına dayanmışlardı. Bunlar, yalnız askerî hareketler değildir.

Beraberlerinde, büyük Oğuz göçleri de geliyordu. Bu göçlerin gelişi, Anadolu Selçukileri devrinde de devametti ve Selçuk İmparatorluğunun esas kuvvetini, bunlar teşkil eyledi [3].

Çok defa, sınırlara yerleştirilen bu Türkmen Ucbeyleri, on üçüncü asırda, Anadolu Selçukilerinin zayıfladığı devirlerde, istiklâllerini ilânettiler. Bu suretle ikinci Anadolu Selçuk Feodalitesi meydana geldi.

Anadolu Selçuki Hükümdarlarından Alâeddin Keykubad, bu Türkmenlerden, Karaman aşiretini Ermenak ve İçel taraflarına iskân etmişti. Bu aşireti teşkileden Türkmenler, Oğuzların Salur boyundandı [4].

Salur boyunun, Anadolu yaylâsına dalbudak saldığına ve Manisa çevresine kadar geldiğine delâlet edecek izler yok değildir: 16. asırda Manisa'nın Yengi nahiyesine bağlı olduğu

---

[3] İbni Bibi. Cilt: 3. Sf. 674.

[4] Anadolu Beylikleri. Profesör İsmail Hakkı Uzunçarşılıoğlu. Önsüz. Sf: 3.

anlaşılan ve bugün Nif (Kemalpaşa) kazasının bir köyü olan Parsa'da, Şeyh Salur'un meşhur zaviyesi, Türkmenlerin eserlerindendir [5].

13. asırda Mogol istilâsı üzerine, tâbi bir devlet olan Anadolu Selçukilerinin Ucbeyleri, azzamanda, müstakil birer devlet kurdular. Manisa'yı Bizanslılardan alarak Beyliğinin merkezi yapan Saruhan Beyin de, bu feodal Beylerden Germiyan oğulları ümerasından olduğu tahmin edilmektedir. Germiyan Beyliği, Anadolu Beylikleri içinde, ennüfuzlulardandı. Selçukiler gibi, Germiyanlılar da, Bizans sınırlarına, savaş için, önemli komutanlar gönderiyorlardı. İşte, bunlardan biri olduğu tahmin edilen Saruhan Bey, muhtemel olarak, Harzemli bir komutanın torunudur. Bazı kaynaklara göre, bunun adı da Saruhan idi ve Mogol istilâsı üzerine, Harzem'den batıya göçerek Anadolu Selçukilerinin hizmetine girmişti [6].

Tekbaşına gelmedikleri muhakkak olan bu komutanların, beraberlerinde. birtakım göçler ve boylar getirdiklerini, harplerde, bunlardan faydalandıkları gibi, istilâ edilen yerlere, bunları iskânettiklerini kabul etmek yanlış olamaz. Binaenaleyh, Saruhan Beyin de, bu Türkmen ve Yürüklerden teşkilettiği ordularla Demirci, Kula ve Manisa çevrelerinde, Bizanslılarla boğuştuğu, başarılarını sağlıyan esas kuvvetin bunlar olduğu muhakkaktır. Saruhanoğulları, 14. asırda Manisa ve çevresinde, kuvvetli bir devlet kurmuşlardı. Komşuları Aydınoğulları ile birlikte deniz seferleri bile yapan bu Beyliğin, Manisa çevresini Türkleştirmekte büyük rolü olmuştur. Saruhanoğulları zamanında Manisa bölgesinde olanbitenler, yani. Saruhan Beyliğinin siyasî tarihi hakkında, pekaz malûmat edinebiliyoruz.

[5] Manisa Şer'iyye Sicilleri. Defter: 15. Sf: 194. Yengi nahiyesi, vaktiyle Turgutlu çevresini içine alıyordu. Bugün, bu nahiye, mevcut değildir.

[6] Anadolu Beylikleri. Profesör İsmail Hakkı Uzunçarşılıoğlu. Sf: 31.

Ancak, bu Beylik zamanından kalma eserlere, Manisa'da, Kula, Güzelhisar, Nif ve Demirci'de tesadüf etmekteyiz [7].

Saruhanoğullarının ilmi ve san'atı himaye ettikleri anlaşılmaktadır. Saruhan Bey zamanından kalma, mimarî değeri haiz bir esere tesadüf edememekle beraber, torunu İshak Çelebinin, Manisadaki Ulu Cami ve medresesi, bugün, sağlam olarak ayakta durmakta ve Mevlevîhane harabesi de, o zamandan nişan vermektedir. Bu binaların yıkıntı ve döküntüleri bile, Saruhanoğullarının pekaz bir zamanda, Bizans'ın damgasını silerek, bu memlekete Türklük hüviyetini verdiklerini anlatmıya kâfidir. Saruhanoğulları devrinde, birçok Mutasavvif şair ve âlimin Manisa ve dolaylarında toplandığı, son araştırmalardan anlaşılmaktadır [8].

Gerek Saruhan Beyin ve gerek oğullarının, zaviye ve tekkeler yaptırmak suretiyle, şehirlerde ve köylerde, İslâmiyeti takviye ettiklerini; tasavvufa önemverdiklerini, bu hayır müesseselerinin yaşamaları için, emlâk ve arazi vakfettiklerini öğrenmekteyiz [9].

Saruhan Beyin ve yanında harbeden Türkmenlerin, Horasan ve Harzem ile alâkalı bulunduklarını, yukarda bir münasebetle, söylemiştik. Bugün Manisa Vilâyeti dahilinde bulunan veyahut vaktiyle mevcut olup da sonradan terkedilen veya adı değişen köylerin isimleri, bu kanaatimizi kuvvetlendirecek mahiyettedir: Alaşehir'in, bugün, başında "Horzum„ kelimesi bulunan dört tane köyü vardır: Horzum Alayaka, Horzum Embelli, Horzum Sazdere, Horzum Keserler...

Gene bugün, Aydın'da Bozdoğan'ın Yaykın çiftliğinde bulunan Horzum aşireti, aynı cinsten bir delil gibi telâkki edilebilir [10].

---

[7] Bu hususta, fazla bilgi için, M. Çağatay Uluçay'ın Manisa Halkevi tarafından yayınlanan Sarıhanoğulları, adındaki eserine bakınız.

[8] Anadolu Beylikleri İ. Hakkı Uzunçarşılıoğlu. Sf. 32.

[9] Saruhanoğlları ve Eserlerine dair Vesikalar. M. Çağatay Uluçay.

[10] Aydın İli ve Yürükler. Hikmet Şölen. Sf: 17.

Horzum kelimesinin ise, Harzem kelimesi ile benzerliği, meydandadır. 16. Asır sicil defterlerine göre, o zaman, Alaşehir Kadılığı sınırı içinde bulunan "Horasan„ köyü de, bu münasebeti gösteren diğer bir karinedir.

Bunun gibi, Manisa Sicil defterlerinden derlediğimiz köy isimleri, gerek Türkmen boyları, gerek Saruhanoğullarının menşe'leri bakımından, bize sarih işaretler vermektedir :

Herdemşeh هردمشه , Saruhanlu, Avşarlu, اوشرلو , Afşar (Alaşehir); Devlethan (Yunddağı); Danişmendlu. Tatar, Tatarı kebir (Manisa); [11] طولغادر Dulkadır (Manisa); Turasanlu, طوره صانلو Uzun Hasanlu (Yunddağı); Yerebusan يره بوصان (Yarebusan) (Gölmarmara); Yörklüce يوركلوجه (Demirci); Yahşieli يخشى ايلى , Yağıbasan ياغبصان (Adala); (12).

Gene bu devri hatırlatan bir çok cemaat veya Yürük aşiretlerinin isimlerini de, bu eserin, Vesikalar kısmında göreceksiniz. Bunlardan bazıları :

Bayramşeh بيرامشه , Karayahşi قره يخشى , Menteşelû, Çuka (Çuga), Tatarlar, تاتارلر , Hamidlû, Karamanlar قرهمانلر, Yürkânı Kayı maa nısıf çoban يوركان قايى مع نصف چوبان , Koyuneri, Çongara چونغره , Saruhanîler, Rumbeyiler رومبكيلر , Bozkuş (Bozguş), بوزقوش , Eldelek ايلدلك , Tekelu, Tokuzطقوز, (Bu kelime, belki de Oğuz'dur) [13].

---

[11] Türkiyat mecmualarından. Cilt : 2. Sf : 242 de yazılmış olan (Anadolu'da Türklere ait yer isimleri) makalesinde, Tatar isimli köylerin, Rusya'dan gelen Tatar, Başkurd, Nogay vesairelerden meydana geldiği ileri sürülmektedir. 19. Asırda, Kırım vesaireden gelen Türklerin kurduğu köyler olsa bile, bütün Tatar adlı köyleri, böyle zannetmek yanlıştır. Çünkü, 16. Asırda, Manisa çevresinde, Tatar adlı köy, mevcuttu. Timur ile beraber gelen göçlere, Tatar denildiğini de, Âşıkıpaşazade, yazmaktadır.

[12] Selçukî Ümerasından Yağıbasan ياغبصان adında bir Bey olduğunu, İbni Bibi'den öğrenmekteyiz. Sf : 62.

[13] Bozkuş veya Bozguş Reayasının Anadolu'ya dağılmış büyük bir kitle olduğunu ve Osmanlıların bunlara, müstakil Kadılar tayinettiklerini, Vesikalar göstermektedir. (Vesika : 56). Diğer taraftan, Germiyan Ümerasından Bozkuş adında bir komutan olduğunu, Anadolu Beylikleri'nden öğrenmekteyiz. Sf : 36.

II

Osmanlılar devrinde Anadolu ve Rumeli Yürüklerinin kanun ve hizmetlerine kısa bir bakış

a) Yürüklerin teşkilâtı ve vergileri:

Başbakanlık arşivinde, eski defter-i Hakani ve Mühimme defterlerinde Yürüklere dair emirler ve kanunlar mevcuttur. Fakat, ben, onlar üzerinde incelemeler yapmak fırsatını bulamadım. Bu hal Yürüklerin kanunî ve hukukî durumları hakkında, esaslı mütalâalar yürütmeme engel olmuştur. Fakat, konunun, umumî anlamda etüdü, benim sadedim haricinde olduğundan, bu küçük mahallî eser için, şimdilik, bu kadarına lüzum da yoktur. Bu hususta, tedkikler yapan ve yayınlarda bulunmak imkânını elde eden uzman ve âlimlerimizin meydana getirdikleri eserlerden bazılarına başvurmakla, istediklerimi, kısmen olsun istihsal etmiş bulunuyorum.

Osmanlılar, Yürük unsurunu "Askerî,, bir sınıf olarak ayırmışlar; onlara dair kanunnameler tedvin etmişlerdir. Yürükler, bu imtiyazlı durumlarına mukabil, devlete karşı birtakım görevlerle mükelleftiler. Yürüklerin 30 neferi, bir ocak itibarolunurdu. Her ocağın 5 neferi Eşkinci, 25 neferi de Yamaktı. Nöbetlü olan Eşkinciler, sefere gittikleri zaman, Yamaklardan Avarız-ı Divaniye karşılığı, ellişer akçe alırlardı. Bu sebepten, Yamaklara, Ellici de denirdi. Yürük kanunnamelerinde, Eşkincilerin sefere gitmelerine "Sefere Eşmek,, tabiredilirdi [14].

Âşıkpaşazade'nin ifadesine göre, [15] İkinci Murad tahta geçtiği zaman. Selânik'de. Düzme Mustafa zaahir oldu. Az zamanda, Rumeli yakası, ona döndü. Vezir Bayazıd Paşa, bu karışıklığa çare ararken, "İzmiroğlu„ Cüneyd Bey tedbiri ile, Rumeli Yayası Müsellim edildi; bunların bazısı bazısına Harç-

[14] Anadolu Türk Aşiretleri. Ahmet Refik. Sf: VI.

[15] Âşıkpaşazade Tarihi. Sf: 97

lıkçı oldu. Bunlar arasından bir kısmı, askere varınca, diğerleri onlara ellişer akçe harçlık verirlerdi. Bu tedbirin, İzmiroğlu Cüneyd Beye ait olması, usulün menşei hakkında. bize, az çok bir fikir vermektedir.

Kanunî Süleyman devrinde tanzim edilmiş olan bir Yürük kanununa göre. [16] «Defter-i Şahide bir ocakta beş nefer Eşkincudur ve yirmi nefer Yamak olur. Sefer oldukça Yamaklarından avarız mukabelesinde ellişer akçe alup sefer iderler. Cürümleri ve Resm-i Arusları Subaşılarınındır. Subaşılar, Çeribaşılar, sefer olsun olmasun ellişer akçeyi Yamaklarından alırlar. Zira anlar sipahi kısmıdır. Bu akçeler üzerlerine hasıl kaydolunmuşdur. Bu resmin (verginin) ödeme mevsimi Mart iptidasıdır. Yamakların müzevveçleri ellişer akçe, mücerretleri ise yirmibeşer akçe verirler. Sefere eştikleri zaman, bu resim, her iki nevi yamaktan da aynen alınır. Devlet yürükleri hizmete, ister yılda bir, isterse daha fazla davet etsin, bu vergileri yılda bir defaya mahsus olmak üzere verirler.»

Manisa'nın Yunddağı bölgesindeki Ellicilerin evlileri, otuzüçer; mücerredleri Ellişer akçe varirlerdi [17].

«Sefere giden Eşkincu Koyun resmi vermez Eşmiyen Eşkinci ise, yılda üç koyuna bir akçe rüsum (vergi) verir. Yamaklardan Avarız alınmaz. Eşkinci, Yamak veya evlâdlarından biri, Doğancı, Yağcı, کورجی Raiyyet, Tuzcu, Çeltükçü gibi hizmet kısımlarına yazılıp o hizmete dair berat alsa, eski vasıfları ve hizmet mecburiyetleri üzerinden kalkmaz. Hem eski hizmeti (Yürüklere mahsus resmî ve askerî işler) ve rüsumu eda ederler, hem de yeni yazıldıkları hizmeti görürler.

Yürük zeameti, serbest olup subaşılarından gayrisi dahledemez.

---

[16] 15,16. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda Ziraî Ekonominin Hukukî Esasları. Profesör Ömer Barkan. Cilt: 1. Sf: 260. Bu kanunname, Rumelinde, Yanbolu ve Tataran ویزه ve Akdağ Yürükleri içindir.

[17] Vesika 44 e bak.

Yürükler, bir yere bağlı değildir (Diğer bir kanunnamede, yürük, lâmekândır, deniliyor.) Eskiden bunlara " Gezende „ derlerdi. Üç günden fazla bir yerde duramazlardı. [18].

Özür sahibi olan Yürük, özrünü Subaşı marifetiyle arzeder ve gideceği hizmete bedel tutardı. Sefere gitmiyen (eşmiyen) Yürüklerin tecziyeleri Subaşı marifetiyle olurdu. Sefere gelmeleri için, Yürüklerin mensub bulundukları Kadılıklara ve Subaşılıklara hükümler yazılır ve bu emirlerde Eşküncülerin «Altı aylık zad-ü zevade زادو زواده„ leri ile gelmeleri istenirdi.

Yürükler, cürüm işledikleri zaman, tecziyelerine dair hüküm, mensub bulundukları Kadılar tarafından yazılır; buna göre siyaset de, Subaşı tarafından icra edilirdi.

Bazan Eşküncülerin yamakları, muhtelif sebeplerle, ölüp azalırlardı. Bu vaziyet karşısında, Eşkincilere, Subaşıya ve devlete ait vergilerin tamamen toplanması güçleşirdi. Arzedilen bu durumu önlemek için, Padişah, Yamakları yirmibeşere çıkarmak üzere tedbirler alırdı. Bu tedbirler de, Anadolu'dan gelerek Yürükler içine karışmış; Yürüklüğü kabuletmiş bazı kimselerin Yamak yazılmasından ibaretti. [19].

Bununla beraber, Yürükler içine, hilâf-ü cins insanların karışmamasına âzamî dikkat edilmesi, şiddetle tenbihedilirdi.

Yürük taifesinin haymanasına da, devletçe, çok ihtimam olunurdu. Yüz nefer Yamakdan, beşbin akçe Haymana resmi alınırdı [20].

Kaçkun köle veya sair insanlar yakalandığı zaman, buna ait resm-i müjdegâne, Yürüğün Subaşısına aitti.

Resm-i Arusane, gelinlik vergisidir. Yurüğün bakire ve seyyibesi de, aynı mikdar resm-i Arusaneye tâbi idi. Bu ver-

[18] Vesika 56 ya bak.

[19] 15 ve 16. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda Ziraî Ekonominin Hukukî Esasları. Ömer Barkan. Sf: 991.

[20] Haymana, Yürüklerin besledikleri at sürüleridir.

tarhında, Yürüğün sahibolduğu toprağın önemi, nazarı ...ra alınmazdı.

Yürükler, konar göçerlikten vazgeçerek bir yerde sakin ol...ları zaman, oranın Raiyyeti olurlardı. Hangi köyde veya ... sınırında yerleşirlerse, vergilerini, o köyün Sipahisine ve...rdi [21].

Bu takdirde, tamam çiftlik yer için oniki akçe, yarım çift... yer için de, altı akçe çift resmi (vergisi) ödemek ve mah...ün öşrünü de köydeki Sipahi anbarına götürüp teslimetmek ...runda idiler [22].

Gezende olan Yürük, oturduğu veya ziraat ettiği köy sını...dan göçüp başka bir yere gitse, cebren tekrar eski yerine ...tirilemezdi. Halbuki diğer Reaya için, bu imtiyaz yoktu. Yü...klerin, kendi cinsinden gayriye ve Müsellimlere Yamak ya...ılması da yasaktı.

Yürüklerden bir Eşkinci, hizmet göremiyecek kadar ihti...arlarsa, oğlu, kendi yerine geçer; o da, oğluna Yamak olurdu.„

Bazı Yürüklerin müstakil kadıları vardı. Meselâ, Saruhan ...vası bölgesinde قلجان اشقلفورلر، صاریجه‌لر diye adı geçen cemaatler, ...ozkuş taifesindendi. Bunların Kadıları, ayrı olup bir yerde ...urmazlardı. (Vesika : 71) Toprak Kadıları, bu çeşit müstakil ...adılığa bağlı olan yürüklerin umur ve hususlarına bakamaz; ...lerine müdahale edemezlerdi. (Vesika : 56) Kadıların tayini ..., Kadıasker'e aitti. Bunların elinde şer'i ve örf'i kaidelerden ...üzülerek kanunlaştırılmış birtakım esaslar vardı ki, resmî şa...sların, askerî taifesinin, mütekait ve tekkenişinlerin, Yürük, ...tar ve Cambaz gibi cemaatlerin kanunî işlerini bunlara göre ...parlardı. Bu muamelelerden ötürü, bir takım vergiler de alır...rdı. Verese taksimi, vakfiyye tanzimi, İtakname, hüccetler,

---

[21] Vesika 76 ya bak.

[22] Yürüklerin, otlak vergisini, her zaman doğru dürüst vermedik...i, vesikalardan anlaşılıyor. Bazı aşiretler, yeni otlaklara göçtükleri za...n, «Biz vergimizi sakin olduğumuz yere viririz,» diye, vergi vermek... kaçınırlardı. (Vesika) 67.

bilûmum davaların tescilleri, bu işlerin başlıcalarını teşkilederdi (vesika: 49).

Yürük ve Türkmenlerden bazıları, Padişahlara, Şehzadelere veyahut büyük şahsiyetlere mahsus evkafın Reayası sayılırdı. O takdirde, bu gibi Reayanın bir nevi vergi verme, imtiyazı vardı. Bunlar, vergilerini ait oldukları evkafın zabitlerine eda ederlerdi. Bir de Havassı Hümayundan sayılan Yürükler vardı ki, bunlar da, vergilerini hususî Eminlere verirlerdi. (Vesika: 29, 42, 44, 77, 82)

b) Yürüklerin Hizmetleri:

Yürüklerin seferde gördükleri hizmetler hakkındaki emir ve kaynaklar incelenince görülür ki: Osmanlı Devleti, bu askerî zümrelerden büyük faydalar sağlamakta idi. Üç kıt'anın en önemli stratejik yerlerini idaresinde bulunduran bir devletin, çeşitli cephelere, o zamanların vesaitine göre, pek muazzam mesafeler aşarak, mühimmat, erzak yetiştirmek; kale tamiri, yol inşası gibi çesitli teknik hizmetleri görmek işi, çok önemli bir mesele idi. Bu işler, her zaman hazırlıklı, geniş teşkilâta, sayısı pek fazla mütehassıs işçilere ihtiyaç gösterirdi. İşte, bu geniş ve büyük ihtiyacı karşılamak üzre Osmanlılar Yürük ve Müsellimlerin muntazam teşkilâtını kurmuşlar ve bunları zaman zaman ihtiyaca göre değişen kanunlarla kayıt altına almışlardır.

Yürüklerin seferdeki vazifeleri, top çekmek, madenlerde top yuvarlağı (mermi) dökmek, kale duvarları yapmak veya tamiretmek, kale muhafızlığında bulunmak, donanmada çalışmak, kereste taşımak, cami ve sair miri binaların inşasından amele hizmeti görmek gibi şeylerdi [23].

Bu işler için, Yürükler, emirlerle hizmete davet edilirlerdi. Anadolu'da, Bilecik madeninde (Vesika: 5), Rumelinde, Bosna'da, Kamengrad, Rudnik madenlerinde top yuvarlağı dökerlerdi.

---

[23] Anadolu Türk Aşiretleri. Ahmet Refik. Sf: VI.

Saruhan bölgesinde, Yunddağında oturan Yürüklere, Yund dağı Ellicileri denildiğini, çeşitli vesikalardan öğrenmekteyiz. (Vesika : 5,44) Bunlar, kendilerine Koçellicileri adını veriyorlardı. Koçellicilerinin Bilecik madeninde, top yuvarlağı dökmek hizmeti ile mükellef olmadıkları ve binaenaleyh bir nevi imtiyaza sahip oldukları anlaşılıyor.

Bundan başka, vesikalardan, Yürüklerin tuz vergisine tâbi olduklarını öğreniyoruz. (Vesika : 41)

III

Yürüklerin İskânı ve Osmanlı İskân siyasetine kısa bir bakış

Osmanlılar, Balkanlara geçer geçmez, oralarda yeni bir mesele ile karşılaştılar. Bu, Müslüman olmıyan yeni ve yabancı bir muhitte tatbik edilmesi gereken bir kolonizasyon siyaseti idi. Bu suretle, Avrupa'da uzun bir zaman emniyetle hareket edebileceklerdi. İstilâ edilen geniş topraklarda, Bulgar, Sırp, Rum, Arnavut, Macar, Lâtin gibi çeşitli milletler vardı. Bu arada, kuzeyden gelerek hrıstiyan olmuş Türk unsurları da bulunmakta idi (Gagauzlar gibi).

Bu milletlerin kurdukları siyasî birlikler ve devletler, Osmanlı saldırışı karşısında çökmkte ; Anadolu'dan gelen ordular, az zamanda Tuna'ya dayanmış bulunmakta idi. Bu yeni ve yabancı muhitlerde ise, yalnız askerî bir istilânın pekgeçici olacağını, tarih göstermkte idi. Bunun için, ilk tedbir olmak üzere, bu yeni muhitlere, Anadolu'dan Türkmenleri göndermek ve yerleştirmek ile işe başlandı.

Osmanlıların ilk Tarihçileri olan kroniklerden edindiğimiz pekaz malûmata bakılırsa, bu tehcir ve iskân, ikinci Osmanlı Beyi Orhan zamanında başlamıştı. Osmanlılar, Gelibolu yarım adasına ayak basar basmaz, oralara, Anadoludan ve Karesi

Vilâyetinden «Göçer kara arap evleri» götürmüş ve yerleştirmişlerdir [24].

Bu tehcir ve kolonizasyon işi, Birinci Murad zamanında da devam etti. "Saruhan ili„ nden bir kısım konar göçer halk, Balkan yarımadasına nakledilerek, Siroz (Serez) çevresine yerleştirildi. Hicrî 787 ve milâdî 1385 [25].

İkinci tehcir, Yıldırım Bayazıd zamanında, oğlu Ertuğrul eliyle vukubuldu. Bu göçer halk da, Saruhan ilinde oturur ve Menemen ovasında kışlardı. Bunlar tuz yasağı tanımadıklarından, Padişahın emriyle Rumeli'ye sürüldüler ve Filibe civarına yerleştirildiler. Hicrî 798, Milâdî 1395 [26].

Ondan sonra, Osmanlı devleti, bir fetret devresi geçirdi. Timur, Anadoluyu istilâ etmişti. Timur'un Anadolu'dan çekilmesini müteakip, duruma hâkim olmak üzere, Çelebi Sultan Mehmet, Samsun'dan Bursa'ya dönüyordu. "İskele„ denilen bir yerde birçok Tatar evleri (Obaları, aşiretleri) gördü. Bunlar, Timur'la birlikte Türkistan'dan gelmişlerdi.

Padişah, bu Tatarları, Rumeli'ye sürdü ve Filibe yöresine geçirdi; "Konuş hisarı„ çevresine yerleştirdi [27].

Osmanlılar'da, bu tehcir hareketi, münhasıran kolonizasyonu temin ve o muhitleri Türkleştirmek amaciyle yapılmış değildir. Doğudan Anadolu'ya gelen göçlerin arkası kesilmiyordu. Bunlar, bir yere bağlanmadıkça, başıboş dolaşmakta, istedikleri yaylalara çıkmakta ve ovalara inmekte idiler. Vesikalar incelenince bu göçen halkla. daha evvelden yerleşmiş veya otokton bulunmuş Reaya arasında, geçimsizlikler olduğu anlaşılır. Bu geçimsizliklerin başlıca sebebi, göçer halkın köy sınırları içinde tarla veya meralara hayvanlarını sokarak mahsullere zarar vermeleri idi (Vesika: 67). Bu yüzden, hükûmet merkezine bir

---

[24] Âşıkpaşa zade Tarihi. Sf ; 49,50. Buradaki ev kelimesinin. oba veya çadır olduğu tahmin edilebilir.

[25] Aynı eser. Sf : 61.

[26] Aynı eser. Sf : 74.

[27] Âşıkpaşazade tarihi.

çok şikâyetler olurdu. Osmanlı idarecileri, Reaya veya Türkmenleri iskân için, bir yerden diğer bölgelere aktarırlardı. Bu işler, her zaman. gereği gibi düşünülüp tatbik edilmediğinden, Reaya veya göçer halkı memnun etmezdi. Onun için, iskân edilen cemaatler, yerlerini beyenmezler; hükûmetin emirlerini dinlemiyerek oralarını terkederler ve muhtelif yerlere dağılırlardı. Böylelikle nizamı bozulan halkın, şikâyetleri ve geçimsizlikleri, büsbütün artardı [28]. Bu halin önüne geçmek için, perişan olan Reayayı toplıyarak eski yerlerine götürmek üzre, Livalara ve Kadılıklara emirler gönderilirdi. Raka civarına iskân edilen cemaatler buralarını beğenmiyerek memlekete dağılmaları, Aydın ve Saruhan Livalarına gelmeleri üzerine, yazılan emirler, buna bir örnek teşkileder. (Defter: 185. Sf: 90 - 91).

Osmanlı iskân siyasetinin âmillerinden biri de, bazan Türkmenlerin, dinî hissiyat bakımından, sünnî Osmanlılarla uyuşamamaları, Aleviliğe meyil göstermeleri ve bu yüzden isyankâr tavırlar takınmalarıdır. Müslüman Yürüklerin, bidayettenberi Babailiğe ve alevilige [29] meyil göstermelerinde, eski Türk dini Şamanizmin tesiri büyüktür. Bu hal, müteakip asırlarda da devam etmiştir. 15. asrın sonu ve 16. asrın başında, İran'da Safevî sülâlesi, hâkimiyeti ele almış bulunuyordu. Babadan, dededen Alevi olan Şah İsmail'in, Anadolu'da yaptığı Şiilik propağandaları, esasen Batiniliğe meyilli olan aşiretler arasında pek büyük rağbet gördü. Doğu Anadolu ve Toroslar'da

[28] Anadolu Türk Aşiretleri. Ahmet Refik. Önsöz. ve Vesika: 52. 70 e bak.

[29] Sultan Alâeddin i Kaykubad zamanında, Kameriddin ili namını alan Ermenak ve havalisi zaptedildikten sonra (1227) oraya, alelusul Türkmen aşiretleri getirilip iskân edildi ki, bunlar arasında Karaman boyuna mensub olanlar, belki de, ekseriyeti teşkilediyordu. İşte bu Türkmenler içinde yetişen نوره بن سعدالدین o aralık Anadoluda pek ziyade taammüm eden Babailer tarikatine intisab ederek o havali Türkmenleri üzerinde dinî bir nüfuz kazandı. «Türkiyat mecmuası. Prof. M. Fuat Köprülü. Anadolu Beyliklerine ait notlar. Sf. 15»

oturan Türkmenler, Yürükler, Safevî Şeyhinin Erdebil'deki tekkesine gitmek için, can atıyorlardı, o tarihlerde, Osmanlı Padişahı bulunan Bayezid-i Veli, dervişlerle düşüp kalktığı için, Şah İsmail'in hakikî maksadlarını anlamıyor; hatta oğlu Selim'i, bu işleri takibettiği için azarlıyor; İran Hükümdarını «oğlum» diye vasıflandırıyordu. Bu elverişli zeminde gelişen Şiilik hareketleri, Osmanlı devletinin siyasî mevkii için, ciddî bir tehlike teşkil edince, İkinci Beyazıd, harekete geçmek zorunda kaldı. Bir çok Rüesayı, aşiretleri ile birlikte, Rumeliye tehcir etti [30].

Köy isimleri ile Yürük ve Türkmen Aşiretlerinin adları arasındaki münasebetler :

Bu, daha ziyade filoloji ve etimolojiye ait bir iş olmakla beraber, tarihî ve içtimaî zaviyeden görünüşünü buraya işaret etmek faydalı olur kanaatindeyim :

Osmanlı İmparatorluğu devrinde, aşiretlerin zaman zaman iskân edildiklerine yukarda temasetmiştik. Bu hareketler, birkaç defa, umumî bir mahiyet almıştır. Bunların en sonuncusu, 1280 - 1290 yılları arasında olanıdır. Bu devredeki iskânın Manisa bölgesine ait olanını, aynı yılların sicil defterlerini taramak suretiyle tesbitettik. Daha öncekilerini tesbit etmeyi de, sonraya bırakmak zorunda kaldık. Bu son aşiret iskânı devresine temaseden vesikalarda, Yürükler hakkında (Haymenişin aşairden) tabiri kullanılmaktadır. Bunlara dair edindiğimiz bilgileri, bir cedvel halinde, eserin son kısmına ekledik. Bu cedvel incelenince, görülür ki, burada adı geçen aşiretlerin isimleri ile 16 ve 17. Asrın ilk yarısındaki vesikalarda zikredilen Yürüklerin adları, çok defa birbirini tutmamaktadır. Bundan da, son iskânda yerleşen aşiretlerin, eskilerden başka

[30] Türk Yurdu Mecmuası. Sayı : 28. Cilt : 5. Sf: 311.

oldukları anlaşılıyor. Nitekim, Manisa'nın köy isimleri de, buna benzer bir eskilik ve yenilik manzarası göstermektedir. Meselâ, 16 ve 17. asırlarda adı geçen bazı köyler vardır ki, bugün, ya onların izlerine rastlıyabiliyoruz; yahut tamamiyle ortadan kalkmış olduklarını görüyoruz. Buna bir misal verelim :

Horos köyünün kuzeyinde bulunan Karaca Ahmet tekke ve türbesi civarında, aynı isimde bir köy olduğunu, eski vesikalarda, sık sık görmekteyiz. Vesikalardan edindiğimiz bilgiye göre, Karaca Ahmed köyü, bağların mütekâsif bulunduğu bir yerde idi. Gene Horos köyünün kuzey batısında Düğlek دوكلك, Üçoluklu çeşmenin doğusunda Çatal Kilise, Manisa'nın doğusunda Kırtık قرتق, Menemen boğazı çevresinde Kersen كرسن, köyleri ile Turgutlu çivarında Yengi يكى, Sart civarında Ilıca ve Olgamlu اولغملو kasabaları, bugün, mevcut değildir.

Buna mukabil, eski vesikalarda, Kocakoru, Sümbültepe, Kozaklar, Muradiye, Tevfikiye, Sancaklıoz gibi bazı köylerin isimleri geçmemektedir. Bu köylerin hepsi, aşiretlerin son iskânı ile meydana gelmiş olmamakla beraber, bazı köylerin, sonradan vücuda geldiği kabuledilebilir.

İlk yerleşmenin, Saruhanoğulları devrinde olduğu muhakkaktır. Bunun için, eski vesikalarda adı geçen köylerin çoğu, o zaman yerleşen aşiretlerin adları ile ilgilidir. Osmanlı İmparatorluğu devrindeki iskânlarda da, bazı köylerin meydana gelmiş olması tabiidir. Buna karşılık, bazı köylerde, Celâli isyanlarında, terkedilmiştir. Bu, ayrıca, üzerinde durulacak bir köyler tarihi konusu olduğundan, şimdilik bir fikir vermek maksadiyle, aşağıya bir liste koyuyoruz. Bu liste, aşiret ve köy isimleri arasındaki münasebetin izahına yarıyacak bir hareket noktası olabilir kanaatindeyiz :

Eski Vesikalarda adı geçen bazı aşiretler		Manisa Vilâyetinde bugün mevcut Köyler [31]
Afşar Cemaati		Afşar köyü (Alaşehir)
Bahadırlu Cemaati		Bahadır » »
Bayramşeh بیرامشه Cemaati		Bayramşah (demirci), Bayramcılar (Manisa)
Çullu	»	Çullu, Görece Çullu (Manisa)
Danışmendlu	»	Danışmadlar (Demirci)
Hamitlu	»	Hamitli (Kırkağaç)
Keçilu	»	Keçili (Manisa)
Kürkçü Tatarı	»	Tatar (Yılmaz) Manisa. Tatar (Salihli)
Kaşıkçı	»	Kaşıkçı (Alaşehir)
Kubaşlar قباشلر	»	Kubaşlar قباشلر (Eskiden Yundağı köyü)
Karayahşi	»	Karayahşı (Salihli)
Menteşelu	»	Menteşlu (Eskiden vardı)
Örenler	»	Örencik (Manisa)
Öksüzler	»	Öksüzler (Yunddağı)
Saraçlar	»	Saraçlar (Kula)
Saruhaniler	»	Saruhanlı (Manisa)
Sakallular	»	Sakallı (Manisa)
Tekelu	»	Tekeli (Manisa)
Timurcular	»	Demirci (Manisa)
Yağcılar	»	Yağcılar (Manisa)

[31] Vali Doktor Lûtfi Kırdar zamanında yapılan beş yıllık köy kalkınma proğramından alınan köyler. Bu köyler için ayrıca «Salname-i Vilâyet i Aydın» a bakılmıştır. (1312 Hicrî yılına ait).

IV

16. ve 17. Asırlarda Manisa Dolaylarındaki Yürük ve Türkmenlere dair

VESİKALAR

1

Keçilûler Cemaati (Belen nahiyesinde)

Kaziyye-i vekâlet-i Bolu بولی Bekir bin İshak

Veçh-i muharrer oldur ki Simav kazasından Hacı Seydi Ali bin (...) کچیلولر Keçilüler cemaatinden Belen nahiyesinde kışlıyan Bolu Bekir bin İshak'dan sabıka iştira eylediğim Karaca naam gulâmı (a) müstahak çıktı deyu nefsinden kefil talebeyledikde mezkûr Bolu Beyinün بکینوك nefsine ve hin-i talebde izharına قرنداشی (kardeşleri olacak) Bahşayiş Arık آرق İmirşah kefil olup macera tahrir olundu. Hurrire fi Zilkade sene 957

Şühud ül - hâl

Ahmed Çelebi bin İsa Bali — *Turhan bin Ömer* — *Musta bin ...* — *Süleyman bin Mehmed El-hayyat*

Taşkaynadan طاشقینداندن *ve gayrühüm*

2

Örenler اورنلر Cemaati

Kaziyye-i İkrar-ı Menteş bin Sâid ساعد bi müvacehe-i Sâid ساعد bin Menteş

Veçh-i tahrir-i sicil oldur ki Örenler cemaatinden işbu sahibüs - sicil Sâid ساعد bin Menteş mahfil - i şer' - i şerife oğlu Menteş'i ihzar eyleyüb müvacehesinde takrir-i kelâm ve bast-ı meram eyleyüb dedi ki bundan evvel oğlum işbu Menteş'i everüb teehhül ettirdiğimde İsmail naam gulâmımı bir sürü keçi ile oğlum Menteş'e hibe eylediğimde mezkûr Menteş ben vefat edince beni besliyecek olduğundan gayri bana bir döşek

ve bir yorgan ve bir çift çuval ve bir seccade ve bir destimal dahi verüb sonra zikrolan esbabları benden aldığından gayri iki yıl vardır ki oğlum mezkûr Menteş beni beslemekden feragat eyledi deyu mezkûr İsmail(i) verdüğüm keçi(yi) talebederim deyücek mezkûr Menteş zikrolan esbabları menkûham verüb gene aldı kendini beslemek üzere bana hibe eyledüğü gulâm ve sürüyle keçi elân benim kabzımdadır Gelsün besliyeyin deyu kelimat eyledikde mezkûr Sâid ساعد oğlum işbu Menteş gulâm - ı mezkûru bana virsün sürü ile keçiden ve esbabdan feragat eyledüm didikde mezkûr Menteş gulâm - ı mezkûr İsmail'den ben dahi feragat eyledüm Bade-el-yevm babam işbu Sâid'in ساعد mülkü olsun deyu mezkûr Sâid esbabdan ve keçilerden feragat eyleyüb müşarünileyhe gulâm-ı mezkûr İsmail'den feragat eyleyüb canibeynden rızaları ile vaki hâl bit - taleb kayd-ı siclolundu Hurrire fi evahir-i Zilkade sene 957

Şühud ül - hâl

Süleyman bin Mehmed El - hayyat — *Sinan bin Mahmut Es - sabuni* الصابونى — *Sinan bin Hacı Mustafa*

Abdürrahman bin Turmuş — *Börekçi Ali bin Mustafa* — *Hamza bin Bazarlu* — *ve gayrühüm*

3

Hamitlû Cemaati

(Tarhala civarında)

Kaziyye - i İkrar - ı Turhoca طورخواجه *bin Turmuş* طورمش *ancemaat - i Hamitlû Tabi - i Tarhala bimüvacehe - i Hüseyin Halil Dayı* طايى

Veçh-i tahrir-i huruf oldur ki saadetlû Şehzade talebekahü طال بقاه Hazretlerinin Havass-ı mamurelerinden nevahi-i Bergama Haslarına sene selâse hamsin tis'a mie Zilhiccesinin onyedinci gününden mukataaya alub temam üt-tahvil olan Turhoca

bin Turmuş ancemaat-i Hamitlû tabi-i Tarhala mahfil-i kazaya gelüb ikrar-ı sahih-i şer'i kılub dedi ki Mukataa-i mezkûre zaman-ı mübaşeretimden eminim olan Ferruh Çavuş canib-i miriye olan deynimden üçbin ikiyüz kırkdört akçe ziyade almış bulunub meblâğ-ı mezkûru nefs-i Bergama'ya ol tahvilde Emin olan işbu sahib . . . Hüseyin Çelebi bin Dayı'dan bana havale eyleyüb elüme tezkere-i şerif verilmiş idi Öyle olsa yedimde olan tezkere-i şerif mucibince meblâğı mezkûr üçbin ikiyüz kırkdört akçayi müşarünileyh Hüseyin Çelebi elinden meclis-i kazada bikusur alub kabzeyledüm deyu ikrar eyleyüb ve takririne muvafık tezkere-i şerifi Hüseyin Çelebi el-mezbura teslim idicek mezkûr Hüseyin Çelebi tasdik eyleyüb sıhhat-ı ikrara hükmolundu Hurrire fi 12 Cumad el-ulâ sene 958

Şühud ül - hâl

Nebi Çelebi bin Bali Zaim-i Manisa — *Şüca' Halife bin Hızır İmam-ı Nişancı* — *Muslihiddin bin İslâm el-Müezzin*

ve Sinan bin İlyas — *ve Bostan Çelebi bin Sinan Bey* — *ve gayrühüm*

4

Karamanlar Cemaati

(Sofular köyü yakınında)

Kaziyye-i Takrir-i Haydar bin Veli bitaleb-i İlhan bin Rumbeyi الخان بن رومبكي

Veçh-i tahrir-i huruf oldur ki mahrusa-i Manisa'nın beyt ül-mâl ve mal-i gaibine âmil olan الخان بن رومبكي Karamanlılar cemaatinden Sofiler صوفيلر köyü kurbinde sakin olan Haydar bin Veli'yi mahfil-i Kazaya ihzareyleyüb üzerine takrir-i dâva eyleyüb dedi ki benüm âmil olduğum Manisa yavesi يوه سى toprağına tabi zikrolan Sofular köyü civarında senin tavarlarun ile yürüyüb sahibi malûm olmayan üç yund bir katırı alub Eğri

اكرى yavecinsine Cihan'e iletüb bana müteallik iken hariç toprağa iletüb bana zarar eyledün mucibin talebederim deyücel mezkûr Veli oğlu Haydar ikrar eyleyüb dedi ki zikrolan bir katır bir yund iki taylar benüm tavarımda üç.. mıkdarı var idi yürür idüm civarımda olan göçer taifesinin zanneyleyüb badehu her tarafa çalı koyub sahibi malûm ola teslim edem dir idüm Eğri köyü Yavesine âmil olan Cihan gelüb benüm haberüm yoğiken köyün oğlancıkları haber alub zikrolan tavarları malûm idinüb oğlancıklara bir mikdar akçe verüb bu tavarlar benüm mülkümdür tutuvirün deyüb mezkûrun tavarları tutub alub gidüb iletüb hemen satmış sonra benüm âmilim olan Mirimiran Yavesine âmil olan Kara Musa gelüb beni tutub benüm ile maan varub zikrolan Yave tavarlarun biri نيره canibine satılmış imiş bulunmayub andan gayrisin bulub Halitlû Cum'asında [32] Palamud Naibi benüm yedimden bir katırı iki yundu yave Yazub bana yüz akçe müjdegâne verdiklerinde müjdegâneyi ben kabuletmeyüb katırı murad edindiğimde yüzyirmi akçem dahi alub katırı bana mezkûr Kara Musa sattı şöyle ki müddet tamam olub katırın sahibi malûm olmaz ise katır senün mülkün olsun deyu yüzyirmi akçem aldılar deyucek mezkûr Haydar'ın takriri müşarünileyh İlhan الخان talebiyle kayd-ı sicil olundu. Hurrire fi 11 Cumad elâhire sene 958

Şühud ül hâl

Ahmed Çelebi bin Menteş — *.. Çelebi İsa Bali* — *Arpacı Turmuş* طورمش — *Hacı Sinan bin İbrahim* — *Ve Hamza bin Bazarlu*

5

Yunddağı Ellicilerinin, Koç Ellicileri Olduğu

Veçh-i tahrir-i huruf budur ki Kütahya Müsellimleri Beyi ve Topemini tarafından Bilecik'de بلجكده Top yuvarlağı hizmeti için Saruhan Ellicilerine hizmet teklifi için emr-i şerif ile gelen

[32] Eğri, Halitli, bu gün Manisa'ya bağlı köylerdir.

Nebi Bey ibni Seyyid Ali mahfil-i şer'i şerife hazır olup Yunddağı Ellicilerinden Hacı Mehmed bin Abdi ve تورل bin Turmuş ve Ali bin Hasan ve Ömer bin Hızır ve Yusuf bin Resul رسل ve Ali bin Resul رسل ve Nuhca bin توجه Hüseyin ve Hamza bin Dede Bali ve Mahmud bin Hacı müvacehelerinde takrir-i meram kılub dedi ki mezburun kimesneler Kütahya Müsellimleri ile bile hizmete işe gelüb ırgadiyelerin veregelmişlerdir hâlâ Bilecik madeninde Top Yuvarlağı hizmeti emrolunmuşdur Mahall-i memura varub hizmet eylesünler dedikde mezburun kimesneler dahi cevab verüb dediler ki biz kadimden Koç Ellicileri ki Yunddağı Ellicileri demekle marufdur ol taifeden olub müstakil bir kalem olub beher sene mücerredlerimiz altışar müzevveçlerimiz otuz üçer akçe verüb vesair rüsumumuza müstakil Eminlerimiz ve Âmillerimiz vardır Biz zikrolan hizmeti idegelmedük veçhen min el-vücuh وجها من الوجوه ol hizmeti icab eder bir halimiz yokdur Elümüzde emr-i şerif dahi vardır Yunddağı ve Koç Ellicilerinden maadası ol hizmeti edegelmişlerdir Biz ol hizmeti edegelmedik dedikleri bittaleb kayd-ı siclolundu Tahriren fi tarih-i evail-i şehr-i Rebiilâhir sene 958

Şühud ül - hâl

Osman bin Ali	*Yunus Bey ibni Abdullah*	*Mustafa Çelebi bin Ahmed Çelebi*	*Muhiddin Halife Kasım*

6

Yürükân-ı Kayı maa Nısıf Çoban يورکان قايى مع نصف چوبان

Cenab-ı İzzetmeab Faziletnisab Hakkı bin Efendi Kâmil ve Kâmiyab

Dürer-i tahiyyat-ı safiyat-ı devlet füzun ve طرف teslimat-ı vafiyat-ı izzetnümun ki mahz-ı muhabbetten ve aynı hususu-u meveddetten saadır olur kavafil-i ridad ve ruh ül-ictihad birle ilâm-ı muhibbane olunan oldur ki Yürükân-ı Kayı maa Nısıf

çoban بورکان قاپی مع نصف چوبان bundan evvel Mirimiran-ı Vilâyet-i Anadolu Beylerbeyisi Haslarından olub şimdiki halde Şehzade-i civanbaht Sultan Bayezid talebekahü ve nale münahü hazretlerinin olmağla taht-ı kazanızda Manisa kurbünde Karaman kayası قرەمان قیاسی demekle maruf naam yerde mütemekkin olup Çoban Hanlarun چوبان خانلروك sene 958 Rebiilevvelinin 26. gününden sene 959 Rebiilevvelinin 26. gününe gelinciye mezbur Çoban cemaatinden bir yılda hasıl olan resmi Arusiyyelerin ve badıhevaları ve resmi قرەلری cemaat-ı mezbureden Ömer naam kimesneye beşyüz akçeye satılub bey' olundu ve mezburun yedine hükm-ü şerif ile mühürlü mektub dahi verildi imdi lûtfedüb hakipay-ı şeriflerine vasıl olıcak Şehzade Hazretlerine aid ve raci olan mahsulüne sa'yi hamiyyetinizi diriğ buyurmayub kimesneyi mani etdirmiyesiz Baki hemişe ömr-ü devletbad Birab il-ibad 959 عمر دولتباد برب العباد

El-fakir ül-hakir Zaim-i Yürükân

Kayı maa Çoban

7

Yürük Taifesi

Kaziyye-i Timur Fakih maa چودر *Ali*

Veçh-i tahrir-i sicil oldur ki Yürük cemaatinden Timur Fakih bin Mustafa Zaim ül-vakt Ahmed Çavuş mübaşeretiyle Kaza-yı Bigadıç'dan بغادیجدن kariye-i چودر قهری‌دن Ali bin Lûtfiy'i mahfil-i Kazaya ihzaredüb müvacehesinde takrir-i daava kılub dedi ki bundan evvel geçen orak zamanında tarlama gider iken işbu چودر Ali iki nefer Leventler ile yoluma girüb bana toklum yedin deyu ehl-i örfe beni gamzedermişsin seni öldüreyin اللدورین deyu dopdolu ok edüb beni urmak istedikde ben dahi kaçub (Sene 959).

8

كورجى Tatarı

Kaziyye-i vekâlet-i Turgut bin Cafer antaraf-ı Cafer bin Mehmed ve Ziyade bint-i Cemal Sofu صوفى

Veçh i tahrir-i sicil oldur ki Kaza-yı Manisa'da sakin كورجى Tatarı cemaatinden müteveffa Mehmed bin Cafer'in kebir oğlu Cafer mahfil-i Kazaya hazır oldukda takrir-i kelâm kılub dedi ki müteveffa-yı mezbur babam Mehmed'den bana cihet-i irs ile intikaleden Kaza-yı Ayasuluğ'da vaki olan zimem-i naasda olan hisse-i şer'iyyelerimin daava ve talebine ve kabzına herkimden müteveccih olur ise şer'ile görüverüb müteveccih hakkımın kabzına işbu ammum Turgud bin Cafer'i vekil eyledim dedikde mezbur Turgut vicahen merkum Cafer tarafından veçh-i meşruh üzre vekâlet kabul eyledim deyüb mucibine iltizam gösterdikde [*] sıfat-ı vekâlete hükmolunub macera bittaleb kayd-ı siclolundu Tahriren fi evasıt-ı Zilhicce Sene 959.

Şühud - ül - hâl.

Bekir bin Hacı Koç Ali — *Ferhad bin Cafer* — *ve Yunus bin Mirza* — *ve Mevlâna Mürşidi ve Mustafa bin Resul* — *ve gayrühüm min el-müslimin*

[*] Müekkili malûmumuz olduğuna binaen.

9

تكرلى Cemaati

Kaziyye-i Kefalet-i Hamza bin Rahman ancemaat-i تكرلى

Veçh-i tahrir-i sicil oldur ki تكرلى cemaatinden Hamza bin Rahman nefsine Gölbeyi'den Veli bin Hüseyin kefil oldum Herbar ki mezbur Hamza taleb oluna ihzaredeyim deyu iltizamedüb ve mezbur Veli nefsine dümenci دومنجى Mustafa bin Yusuf kefil oldum deyüb Zaim ül-vakt Ahmed Çavuş tarafından Sarraf Hasan talebiyle kayd-ı siclolundu Tahriren fi evahir-i Muharrem sene 960

Şühud ül-hâl

Nurullah Çelebi bin Kara Halil	*ve Mehmed Kethuda bin Pir Hasan*	*ve Mustafa Çelebi an Sipahiyan*	
Yahşi Çavuş bin Mehmed	*ve Alâüddin bin Muslihüddin*	*ve gayrühüm min el - müslimin*	

10

Koyuneri Taifesi [33]

Kaziyye-i ikrar-ı Süleyman bin İdris bimüvacehe-i Hızır bin Mustafa

Veçh-i tahrir-i sicil oldur ki Koyuneri taifesinden Hızır bin Mustafa taife-i mezbureden Süleyman bin İdris'i mahfil-i Kazaya ihzaredüb müvacehesinde daava kılub dedi ki bundan evvel Koyuneri Mehmed'i naam kimesneden ben kefil olub işbu Süleyman'a alıverdiğim beşbin akçeyi benden mezbur Koyuneri Mehmedi kefalet cihetinden aldı Ben dahi kefil olduğum akçeyi odadım (ödedim) Bundan talebederim dedikde mezbur Süleyman bilmukabele ikraredüb işbu Hızır bana kefaletinden odadiğinden (ödediğinden) işbu Hızır'a benüm bin akçe deynim vardır gayri deynim yokdur dediği ikrarı bit-talep kayd-ı siclolundu Tahriren fi evahir-i Safer liseneti 960

Şühud - ül - hâl

Ali Bey bin Bali	*Paşayigit bin Mahmud*	*ve Alâüddin bin Mustafa*	*ve Memi bin Mustafa*
Ali bin Hamza İmam - ı Küçük yaylalu	*Hayreddin Halife bin İbrahim İmam - ı Mezidlu*	*ve gayrühüm*	

[33] Yürükkân-ı Koyuneri, Ilgun korusunda bir adamın kışlağına 1029 yılında gelmişlerdir. Bunlar, önceleri, kışlağa bazı evler yaparak burada kışlarlar; yazın yaylağa giderlerdi. Fakat, sonradan bazı aşiretler, bunlara iltihaketti; sürüler çoğaldı; yaylağa gitmek âdeti de terkedildi; koyunlarını, halkın bağ ve bostanları arasında otlatmağa başladılar; bu yüzden bağlara ve ekinlere çok zarar olduğu için, durum İstanbul'a arzedildi. Sancak Beyine men'olunmaları için emir geldi. Sicil defter: 4. Sf: 69.

11

Çalışlar Cemaati

Kaziyye-i Kefalet-i Cemaat-i Çalışlar

Veçh-i tahrir-i sicil oldur ki کسن bint-i Satılmış naam Hatun Sinan Bey mübaşeretiyle Çalışlar naam cemaatten Ali bin Bayramlı ve İslâm bin Ali ve Musa bin Hacı Ali ve Safi bin Musa ve Mehmed bin İsa ve Hüseyin bin İsa Bali ve Çalış bin Seydi'yi mahfil-i Kazaya izharedüb müvacehelerinde daava kılub zevcim olan اخيجه bin Armağan sizin sohbetinizde ölmüşdür. Siz katleylediniz nefsinize bana kefil verün dedikde mezburun birbirinin nefislerine ve hin-i talebde ihzarlarına kefilolub kaziyye bit-taleb kayd-ı siclolundu. Tahriren fi evahir-i Rebiyyülâhir Sene 960

Şühud ül - hâl

Mustafa Çelebi bin Hamza	*Hasan Bey bin Abdullah*	*ve Mehmet Bey*
An zümre i Zevvakin	*An zümre-i Müteferrika*	*bin Abdullah*
ve gayrühüm min el müslimin		*Kethüdayı Tavşan*

12

Saraçlar Cemaati

(Sofular köyü yakınında)

Kaziyye-i İsbat-ı Vekâlet-i Mehmet bin Bali Fakih

Veçh-i tahrir-i huruf oldur ki Sofular köyü kurbinde Saraçlar cemaatinden fevtolan Küçük كرجك bin Hamza'nın varisleri olan محموده واسلم واقلم naam üç nefer hatunlar müteveffa-yı mezkûrdan hak talebedenler bunun müvacehesinde isbat etmek içün Mehmed bin Bali Fakih'i vekil eyledikleri عرمادن Ahmed Çelebi bin Menteş müvacehesinde Satılmış bin İshak ve Devlethan bin Yunus şehadetleriyle sabit olub sıhhat-ı tevkile hükmolunub macera tahrir olundu Hurrire fi evail-i Şaban 960

Şühud - ül - hâl

Hacı Ali bin Sinan *Saraç bin Hızır* *Halil bin Hasan* *ve Kılıç Deli bin Mehmed* *Benlu* بكلو *Ahmed bin Aybi* عبى *Hızır bin Başyiğit* باشى يكيد *ve gayrühüm*

13
Karacalar Cemaati

Kaziyye-i Teslim-i İskender vaz'ı Emanet-i...
Kâtib Mehmed Çelebi

Veçh-i tahrir-i huruf budur ki cemaat-i Karacalardan İskender bin Hacı mahfil-i şer'e gelüb badıheva kıstından üzerimde olan akçeden iki bin yüz elli akçe olub Karacalar Subaşısı Süleyman bana şart verüb meblâğ-ı mezburu bu gün ki كه Seşenbe günüdür şehre iletüb Şehir Kadısına veya Kâtib Mehmed Çelebi'ye viresin demiş idi Hâliya mezburu getürüb Mehmed Çelebiye emanet teslim eyledüm deyücek mezkûr İskender-i merkum Mehmed Çelebinin oğlu Mustafa tasdik edüb vakıa bana teslim eyledi bendedir deyücek tarafeynin ikrarı ve tasdiki bittaleb kaydı siclolundu fi 10 şehr-i Rebiilevvel sene 961

Şühud ül - hâl

İbrahim bin Hamza *ve Hacı Ahmed bin Mehmed* *ve Hüseyin bin İne Hoca* *Hamza bin Yusuf* *ve gayrühüm*

14
Saruhaniler Cemaati [34]

(Milâs kazasının فرد nahiyesinde)

Sebeb-i Tahrir-i Kitab-ı Nakl-i Şer'i oldur ki işbu hâmil ül-kitab Veli bin Ahmed'den daava ve istişhad saadır oldukda

[34] Bu vesika, Saruhan cemaatinin, başka yerlerde de bulunduğunu göstermesi itibariyle alınmıştır. Vesika içinde geçen ميناص 'ın Milâs olması kuvvetle muhtemeldir.

sonra min el-udul Seyyid Ali bin قوزی ve Hasan bin Salih şehadet edüb... hükûmet-i şerifleri vaki olan kaza-yi Minas'da فرد میناصده nahiyesinde Saruhaniler cemaatinden Yusuf bin Hacı Mustafa elinde olan safi beyaz tülü yelesi ve pürçeği gür sekiz yaşında yund mezkûr Veli'nin kezalik beyaz tülü yundundan doğmuş mülk yundudur kimesneye satmadı ve bağışlamadı elân mülküdür deyu eda-yı şehadet eylediklerinde şehadetleri hayyiz-i kabulde vaki olub hakikat-i hâl inha olundu Hurrire fi 6 Cemaziyelevvel sene 961

Şühud üt-tarik

Dede bin Fakih	*ve Kamza Fakih bin Musa*	*ve Pir Ali bin Hamza*

15

Çuga چوغه ve Sakal cemaatleri

Kaziyye-i Abık... Yave Kara Tosun anyed-i Ali bin Sinan

Veçh-i tahrir-i sicil budur ki Çuga چوغه cemaatinden Sakal cemaatinden kariye-i Yeregiren [35] kurbinde sakin olan Ali bin Sinan Fakih mahfil-i kazaya gelüb takrir-i kelâm kılub dedi ki bir kara sığır tosunu bir yıl vardır gelüb sığırımıza katılub sığırlarımızla yürür sahibi namalûm yavedir dedikde mezbur sığırın sahibi namalûm olmağın Çuga âmili olan Veled bin Hamza'ya mezbur Yave sığırı teslim olunub nafakası ve hıfzı içün işbu sicil tarihinden yevmi bir akçe takdir olunub kaziyye bittaleb kayd-ı siclolundu

Şühud ül-hâl

Selim Çelebi bin Hamza	*ve Hasan Çelebi bin Mehmed Çelebi*	*ve Mustafa Çelebi bin El-hac Mustafa*

---

[35] Eskiden Yeregiren adında bir köy Timurcu kazasına bağlı idi. (sicil defterleri).

16

Öksüzler Cemaati [36]

(Karaoğlanlı zeylinde)

Kaziyye-i Yave doru kısrak anyed-i Yardım bin Ali یاردم
ancemaat-i Öksüz اوکسز

Veçh-i tahrir-i sicil budur ki cemaat-i Öksüzlerden Yardım bin Ali mahfil-i Kazaya gelüb takrir-i kelâm kılub dedi ki Karaoğlanlu قره اوغلانلو zeylinde کپرو köprü başında sakin olub bir duru طوری tülü sağ gözü kör kulağının sağında اَی ini var kıç uylukda cerahati var İşbu evsafla muttasıf Yave kısrak Yunduma yakıldı [37] bile yürür yavedir dedikde nafakası için yevmî birer akçe takdir olunub Yengi nahiyesinin Yava Âmiline teslim etmesine (etmesi) emrolunub kaziye bittaleb kayd-ı siclolundu Tahriren fi 12 Zilhicce sene 965.-

Şühud - ül - hâl

Hasan Çelebi bin Ahmed	*ve Sinan bin Mustafa Kethuda i Kal'a*	*ve Mustafa bin Turmuş*	*ve Hacı Balî bin. Kademeri*

17

Mukataa-i Çuga Ancemaat-i Bozkuş [38]

(Kütahya Yürüklerinden)

Veçh-i tahrir-i sicil budur ki Kütahya Yürüklerinden cemaat-i Çuga'ya biliitizam Emin olan Emrullah Bey bin Hüseyin Bey mahfil-i Kazaya gelüb takrir-i kelâm kılub dedi ki mez-

[36] Karaoğlanlı, bugün, Manisanın bir köyüdür.

[37] Buradaki, yakıldı kelimesi, katıldı anlamınadır.

[38] Bu vesikanın serlevhasında, Bozguş بوزغوش adı yazıldığı halde, metin içinde görülen Çuga چوغه isimlerinin yerlerinde, önceden, Bozguş yazılmış; sonradan üzerleri çizilerek, Çuga diye düzeltilmiş.

bur Kütahya Yürüklerinden Miriımiran-ı Anadolu Ahmed Paşa Hazretlerine işbu sene hams ve sittin ve tis'a mie Zilkadesinin 20. gününde cümle Yürükler virilmiş olup tarih - i mezburdan bir yıla mezbur Çuga cemaatinin badıhevasını ki cürm-ü cinayet ve reŝm-i arusane ve abd - i âbık ve Yave ve beytülmal ve mal-ı gaib ve mal-ı mefkudun bir yıl tamamına işbu Veled bin Hamza'ya ikibin sekizyüz akçe Mukataaya verdüm dedikde Emin - i mezbur Emrullah Beyi cemi kelimatında mezbur Veled bilmukabele tasdik edüb ben dahi mezbur mezbur (biri fazla) Çuga cemaatinin veçh-i meşruh üzre badıhevasına ve sair rüsumuna tarih - i mezburdan bir yıl zamanına iki bin sekizyüz üç akçeye kabul ve iltizam eyledim dedikde üzerinde mukarrer kılınub kaziyye bit-taleb kayd - ı siclolundu Tahriren fi 3 Rebiilevvel sene 966 [39]

Şühud ül - hâl

Hasan Halife bin Ahmed	*ve Cafer Halife El hatib*	*ve Temur Fakih bin Mehmed*	*ve Hacı Bali bin Kademeri*

18

Bozguş Taifesinden Ölçekçiler Cemaati [40]

Kaziyye - i isbat - i Derzi درزی *Ali bin İlyas maa Süleyman bin Ali*

Veçh - i tahrir - i sicil oldur ki nefs - i Manisa'da vaki olan mukataa hanelerine âmil olan Süleyman bin Ali یاویلر Yaviler [41] mahallesinde sakin olan işbu sahib üs - sicil درزی Ali bin İlyas'ı mahfil - i kazaya ihzar eyleyüb sen Haymana مقاطعه خانلرندنسن deyu قسره hakkın taleb eyledikde mezkûr Ali bin Bozguş ta-

[39] Bu vesika, Çuga cemaatinin, Kütahya'da bulunduğunu göstermesi itibariyle alınmıştır.

[40] Bozguş, Bozkuş demektir. Anadoluya yayılmış büyük bir aşiretin adıdır.

[41] Manisa'nın bir mahallesidir.

ifesinden Ölçekçiler cemaatinden Ilıca'da [42] sakin olugelüp anda Ilıca'dan ben bunda geldim Bozguş Zaimi olan Alemşah gelüb sene seb'a ve sittine ve tis'a miede vaki olan rüsumum aldı elüme mühürlü temessük verdi deyu Emin-i mezkûr mühürü ile sahih temessük ibraz eyledikde âmil-i mezkûr Süleyman inkârla mukabele idicek rical-i müsliminden Hacı Mahmud Bali ve Hamza Bali bin Hasan liecl iş-şehade hazıran olub mezkûr Ali'nin daavasına mutabık mezkûr Ali Bozguş hanesinden olup Bozguş hanesine zaim olan Alemşah gelüb mezkûrun haliya lâzım olan resmini Miri içün alub kabzeyledi deyu eda-yı şehadet eylediklerinde şehadetleri makbul olub mezkûr Âmil Süleyman'ın daavası reddolunub mezkûr Derzi Ali Bozguş hanesine hükmolundu Fi evail-i Receb sene 967

Şühud

Cafet Çelebi bin Mehmed an mahalle-i Çapraslar — *Bazirgân Mehmed an Kariye-i Keçilu* — *Muhzir Yunus* — *Hacı Hüseyin bin Boğasıcı*

Muhzir İlyas — *Hamza bin Ali* — *ve gayrühüm min el müslimin*

19

Cemaat-i Kara Bahşi قره بخشى

(Marmara kazasında)

Kaziyye

Marmara [43] kazasına tâbi cemaat-i Karabahşilerden Hüseyin ve Nasuh ve Yusuf بنو Turgut Ahur Kethudası Meh-

[42] Ilıca, Osmanlı teşkilâtında, eskiden, bir kaza idi. 1312 de basılmış olan Aydın Vilâyeti Salnamesine göre, Ilıca, Turgutlu kazasının yirmi köylü bir nahiyesi olup Dağmarmara nahiyesinin kuzeybatısında bulunuyordu. Sf : 440.

[43] Bu, Gölmarmara olup Osmanlı teşkilâtında kaza idi. Şimdi Akhisara bağlı bir bucaktır.

med Bey . . . Solak Mehmed Bey bin Emir müvacehesinde ikrar-ı tay'i kılub dediler ki bundan akdem mezkûr Kethuda bigâyrıhakkın bizim otuz sikke altunumuz alub teaddi eyledi deyu daava ve taleb sadedinde iken müslimin-i muslihun ma beynimizdeki daava içün on sikke altuna sulhedüb minbaad terk-i daava edüb mezbur Mehmed Begün zimmetinde otuz altun daavasından beri kıldık mezkûr Mehmed Bey on altunu daava eder ise daavamız baki ola dediklerinde mezbur Solak Mehmed Bey tasdikedüb kayd-ı siclolundu (974)

Şühud

Yakub bin İsa	*Bali bin Seydi*	*Bahtiyar bin Tur Ali*	*Kalender bin Yusuf*	*Mahmud Çavuş bin Abdullah*

20

Kızılkeçilu [44]

Kaziyye-i İnkâr-ı Musa bin Veled

Veçh-i tahrir-i fis-sicil oldur ki Kızılkeçiluden Satı bin Veyis Musa bin Veled'i mahfil-i Kazaya ihzaredüb mezkûr Musa ikiکسک ile gelüb Görleye üstünde dağda Karagöl kurbinde obamız yanında gece ile bir kır bargir ile bir al bargirimizi alub gitmişler Sual eylen kande almışlar gitmişler dedikde mezkûr Musa'ya sual olundukda inkârla cevab vericek mezkûr Musa Bey inkârı bit-taleb kayd-ı siclolundu Tahriren 7 Muharrem ül-haram 974

Şühud ül - hâl

Mustafa bin Bali	*Kemal bin Ahmd*	*Musli Çelebi bin Emrullah*	*Mustafa bin Husrev Bey*	*Seydi Ahmed bin Bayram*

[44] Bu cemaatin, Nif'e tabi Yaka naam kariye kurbinde sakinolduğu, 42 defter ve 159. sayfada yazılıdı.

21

Cemaat - i Çuga

Kaziyye-i ikrar-ı Abdullah Arab

Veçh-i fis-sicil oldur ki cemaat-i Çugadan Ali bin Dursun Abdullah naam arabı meclis-i şer'e ihzarettikde takrir-i daava edüb mukaddema mezbur Abdullah'a ikiyüz seksen akçeye bir öküz bey'eyledim yetmişiki akçesin mezbur Abdullah elinden aldım ikiyüz sekiz akçem kaldı dedikde mezbur Abdullah mezkûr Ali'ye ikiyüz akçeyi dahi vermiş iken inek akçesi anamındır dedikde mezkûr Ali'den alub anasına verdim dediği bittaleb kaydolundu fittarih el - mezbur (974)

Şühud ül - hâl

Culah Ramazan ve Süleyman bin ve Hasan bin ve Mustafa bin ve gayrü
Seryiğit Hüseyin Memi Mehmed hüm
سريكيد

22

چونغره Çongara Cemaati

Kaziyye-i Sübut -ü inek-i Hacı Süleyman an Cemaati Çongara چونغره

Veçh-i tahrir-i fis sicil oldur ki cemaat-i چونغره dan sahib üs-sicil Hacı Süleyman bin Satılmış kaza-yı Tarhaniyat'a ترخانيات tabi Hasanlar naam kariyeden İbrahim bin Veli naam kimesneyi mahfil-i Kazaya ihzarettikde üzerine iddia edüb mukaddema Mehmed naam kimesneden iştira eyledüğün ازيل نوز boynuzları kör ikiyüz akçe kıymetlu inek benim mülküm olub mülkümden gebe iken zayi olmuş idi. Haliya buzalamış بوزه‌لمش kimesneye bağışlamayub ve bey'eylememiş idim senin yedinde buldum talebederim dedikde gıb el-inkâr mezbur Hacı Süleyman'dan beyyine taleb olundukda min el-udul Hacı Karaca bin Durmuş

... bin Davud liecl iş-şehade hazıran olduklarında eda-yı ...det edüb mezkûr mevsuf ﺑﻮﺯ ﻗﺰﻝ inek mezbur Hacı Süleyman' ... mülkü olub gebe iken mülkünden zayi olub kimesneye ba-...mayub ve bey'eylemeyüb elan dahi mülkü idügine şahit-...rüz ve şehadet dahi eyleriz dediklerinde şehadetleri makbul ...b zikrolan inek mezbur Hacı Süleyman'a hükmolunub bit-...leb tahrir olundu. Fi 3 Rebiulâhir sene 974

Şühud- ül-hâl

...bi bin Hızır *Yunus bin Hızır* *ve Hasan bin Memi* *ve Mustafa bin Hızır* *ve Mustafa bin Mehmed*
ve El Hac Bali bin Kadem

23

Bozkuş Ceaatinden Tavile Müslimi ﻃﻮﻳﻠﻪ ﻣﺴﻠﻤﻲ Taifesi

Kaziyye-i ikrar-ı ﻗﺰﻝ Fakih bin ﻋﻤﺮﺍﻥ en - Naib üş - şer' bitaife-i Bozkuş

Veçh-i tahrir-i fis-sicil budur ki Bozkuş cemaatinden Tavile Müslimi taifesine hâlâ Naib üş-şer' olan Mevlâna ﻗﺰﻝ Fakih bin İmren ﻋﻤﺮﺍﻥ Akçehavlu [45] naam kariyeden fevtolan cemaat-i mezbureye tabi Hacı Satı bin İshak'ın eytamına vasi olan Mustafa bin Nezir ﻧﺬﺭ müvacehesinde ikrar edüb müteveffa Hacı Satı'nın vaki olan Resm-i kısmetinde mezbur Mustafa elinden kısmet edüb bikusur aldım dedikde mezbur Mustafa tasdik edüb bit-taleb kayd-ı siclolundu. Fi 23 Rebiulâhir sene 974

Şühud - ül - hâl

Kalem Beyi *ve Hasan bin Memi* *ve El hac bin Kadem* *ve Ramazan bin Hamza*

[45] Akçahavlu isminde bir köy, bugün, Soma'ya bağlı bulunmaktadır

24

Karabeyiler Cemaati

Veçh-i tahrir-i fis-sicil oldur ki nefs-i Manisa'da vaki Şehriban Hatun evkafına Mütevelli olan Alâüddin Halife bin Lûtfi Karabeyiler cemaatinden müteveffa ضوطجه bin Yusuf'un zevcesi جانبوله hatunun İsa tarafından vekili olan Hudaverdi bin Cihanşah müvacehesinde iddia edüb müteveffa ضوطجه zimmetinde Mütevellisi olduğum Şehriban Hatun vakfının dörtyüz akçe asıldan ve kırkbeş akçe Kaftan bahasından cem'an dörtyüz kırkbeş akçesi vardır talebederim dedikde gıb el-inkâr صنباغ Nasub bin İlyas ve ايلك bin İvaz liecl iş-şehade mahfil-i Kazaya hazıran olduklarından eda-yı şehadet edüb dediler kim mezbur muteveffa ضوطجه zimmetinde Şehriban Hatun vakfının asıldan ve Kaftan bahasından cem'an dörtyüz kırk akçesi olduğuna şahitleriz dediklerinde şehadetleri makbul olub edasına hükmolundu Fit-tarih el-mezbur (974)

Şühud ül - hâl

Kerim Halife bin Süleyman ve Hasan bin Mehmed ve Süleman bin ve Mahmud bin Musa Kâtip ve gay rühüm

25

ايلدلك Eldelek Cemaati

Veçh-i muharrer budur ki Marmara kadılığından Eldelek cemaatinden Ruh bin İshakçe Bevvablardan Haydar Bey bin Abdullah müvacehesinde iddia edüb mukaddema dönüm ve Marmara kilesi ile iki kile arpam gasbeyledin talebederim dedikde gıb el-inkâr beyyine taleb olundukda Ruh ül-mezburun beyyinesi olmıyacak Bevvab Hayder ül-merkuma yemin-i billâh teklif olunub Kelâmıkadime mess-i yed edüb kat-ı niza olamağa hükmolunub kayd-ı siclolundu Fit-tarih el-mezbur (974)

Şühud ül - hâl

Şüca' Halife bin Mahmud	*Süleyman Çelebi bin Mahmud*	*Kerim Halife bin Süleyman*	*ve gayrühüm*

26

Cemaat - i Çakırlar

Veçh-i tahrir-i huruf budur ki kıdvet ül-ümera yül-kiram ve umdetül-küberay il-fiham hâlâ Mirilivayı Saruhan Ferruh Paşa dame ikbalühu Hazretlerinin Kethüdaları olan fahr ül-emasil vel-akran Mehmed Kethüda bendeleri mahfil-i Kazaya kazay-ı Adala muzafatından Poyraz naam kariyeden Lûtfullah Fakih bin Ahmed Fakih ve kâtib Nurullah Bey ibni Mustafa ve قریهجك den Mustafa bin Osman naam kimesneyi bile getirüb takrir-i kelimat edüb bundan sabık mezburlar maslubolan Armağanoğlu hususu içün Emir-i müşarünileyh Hazretlerinin hapsinde idiler Mezburların nefislerine kefil iletüb hapisten itlâk olunmasın buyurdular kefil-i binnefs olanları sicledin dedikde kariye-i Poyrazdan Halil bin Hızır ve Nasuh bin Cafer ve Hacı Mustafa bin Süleyman ve Musa Fakih bin Nebi ve Eynel ایبل bin Bayazıd ve Hasan Bey bin Temur ve Safa bin Kara Mehmed ve İlyas Fakih bin Abdi ve diğer Celil bin Kasım ve Kariye-i Turudlu'dan (bugünkü Turgutlu) Hüseyin ve kariye-i طولاداردن Mehmed bin İshak ve cemaat-i Çakırlardan Yusuf bin Mahmud Fakih ve kariye-i جرشك den Mehmed bin Osman ve kariye-i Derzilerden درزیلر Bali bin Safa naam kimesneler mezburun lûtfullah Fakih'in ve kâtib Nurullah'ın ve Mustafa bin Osman'ın nefislerine kefil olub herbarı taleb olunduklarınca ihzar ediverelüm' dediklerinde maveka mezbur Mehmed Kethuda talebiyle kayd-ı siclolundu fi 24 şehri Şaban Sene 983.

27

Akçeköy ve Timurcu تيمورجى Yürükleri (Yunddağında)

Veçh-i tahrir-i huruf budur ki erbab-ı Timardan resmi ağnam-ı Yürükân-ı Akçaköy ve Yürükân-ı Timurcı mukataasından beşbin akçe hisse Timara mutasarrıf olan Bostan Bey ibni Musa mahfil-i Kazada Havası şerifelerinden Yürükân-ı Timürcı ve Resm-i Mukataa-i پازاردان Mukataasına Emin i Mültezim olan Turmuş bin Ali müvacehesinde ikrar edüb mezbur Turmuş Bey yedinden 981 ile 82 mahsulü içün onbin akçe ki tekiden lil-asıl nısfı beşbin akçe olur meblâğ-i mezbur onbin akçeyi mezbur yedinden bittamam aldım dedikde merkum Turmuş bey mezkûr bostan Beyi vicahen tasdik edüb maveka' bittaleb kayd-ı defter olundu Hurrire fit-tarih 8 Ramazan 983.

Şuhud ül - hâl

Dergâh ı Muallâ Çavuşlarından Husrev Çavuş — *Süleyman Bey bin Husam* — *Veli Çelebi bin Mustafa* — *Osman bin Ali* — *vegayrühüm*

28

Bunamak بوناماق Cemaati

Veçh-i muharrer oldur ki Bunamak بوناماق cemaatinden Hacı bin Turmuş makam- şer'de kariye-i Şeyhhacı'dan maktul olan Hasan'ın karındaşı Mustafa müvacehesinde ikrar edüb dedi ki ben ve divane Hamza ve Culah Hüseyin mezbur Hasan'ın yoluna varub üç kişi katledüb altında olan katırını on altuna bey'edüb akçesin üç kişi taksim eyledik dedikde mezbur Mustafa dahi mezbur Hacı'yı vicahen ve şifahen tasdik edüb macera bit-taleb kayd-ı siclolundu. Tahriren fi 6 Şevval sene 983.

Şühud

Mehmed Çelebi bin Yusuf Efendi — *Halil bin Ahmed* — *Mehmed bin İbrahim* — *Yusuf bin Piri* — *Usta Sinan Bin Abdullah*

29

Yürükân-ı Mürseller

Cemaat-ı Yürükkan-ı Mürseller Tabi-i kazay-ı Manisa Evkaf-ı Cami-i Merhum Emir Efendi [46] Der Burusa (Bursa)

Veled-i	*Birader-i*	*Birader-i*	*Birader-i*	*Birader-i*	*Birader-i*	*Veled-i*
Mestan	دوردم	*Osman*	*Ömer*	*Nasuh*	*Abdürahman*	*Hızır*
Süleyman	او	*diğer*	*diğer*	*diğer*	الیاس	*Süleyman*
			مج	م	م	مج

Veled-i	*Birader-i*	*Veled-i*	*Veled-i*	*Birader-i*	*Veled-i*	*Veledi*	*Veled-i*
Evhad	*Mahmud*	كوج	*Yusuf*	*Nasuh*	*Mustafa*	*Hasan*	*Kara Ali*
او	او	*Süleyman*	او	او	*Hamza* مج	او	*Hamza*
Mehmed	م	مج	م	م		م	
Birader-i	*Veled-i*	*Veled-i*	*Birader-i*	*Veled-i*	*Veledi-i*	*Biraderi*	*Atik*
او	*Evhad*	*İbrahim*	*Yahya*	*Nasuh*	*Nurullah*	*Süleyman*	*Seydi*
مج	*Turali*	*Turgud*	او	او	*Ali*	او	*İbrahim*
	مج	مج	مج	م		م	

Veled-i	*Veledi*	*Birader-i*
İbrahim	*Turmuş*	*Torbalı*
Emir	او	او
مج	م	م

Suret-i defter-i cedidi Sultani budur ki naklolundu tahriren fi evaili şehr-i Receb sene 983

30

طوده‌لر ve اروودلر Cemaatleri (46)

Veçh-i tahrir-i huruf oldur ki Havassı Hümayundan Adala ve Ilıca Mukataası Mestan naamı kimesne uhdesinden tahvil-i âhur olub âhara furuht olmak lâzım olmagın 983 Zilhiccesinin 17. gününde kazay-ı Adala'ya tâbi Akviran naam kariyede sakin Hüse-

[46] Bu cemaatin adı eski Arnavut imlâsile yazılmıştır.

yin bin Hasan kenduye yevmi yirmibeş akçe Emin Ulûfesiyle Emin olub ve sabıka mutasarrıf olduğu beş akçe Kâtib Ulufesi Hazineye kalub Mehmed naam kimesne Ellici مقدمعلفه kâtib olub ve erbab-ı Timardan mazul olan Hamza Bey mukim-i havale ve Mübaşir olmak olmak (biri fazla) şartiyle ilâ selâsesinin ikiyüzbin akçeye kabul ve iltizam eyledüm dedikde mezkûru alınan küfelâsının esamileridir ki zikrolunur Tahriren fi evail-i Safer sene 983

Kefil	Kefil
Süleyman bin اوردی an kariye-i Kadılar Meblâğ	Salih bin Sinan an kariye-i M. Meblâğ
2500	2000

Birbirlerine müzekki

Kefil	Kefil
Seyyid Ahmed bin Abdullah Kariye-i M. meblâğ	Seydi Han bin Abdullah an M.
3000	1000
Kefil	Kefil
Mahmud Çelebi ibni Tursun Bey an kariye-i Cihanbeyler meblâğ	Seydi Arab bin Abdullah Kadılar meblâğ
500	500
Kefil	Kefil
نور bin Abdullah an kariye-i Kadılar	Nurullah bin Abdullah an M.
500	500

Birbirlerine müzekki

Kefil	Kefil
Hamza Bey bin Mahmud Fakih an kariye-i M.	Bekir bin Mehmed an kariye-i صاوجلو Meblâğ
4000	500

Birbirlerine müzekki

Kefil	Kefil

Seydi bin Hoca Kethuda an kariye-i M.	Abdullah bin Hoca Kethuda an M.
500	500

Birbirlerine müzekki

Kefil	Kefil
Turali bin Yusuf kariye-i Ak-viran Meblâğ	Murad Bey ibni Ali bey an kariye-i M. meblâğ
500	500

Birbirlerine müzekki

Kefil	Kefil
Yusuf bin Hüseyin an kariye-i M.	Biraderi Veli
1000	1000

Birbirlerine müzekki

Kefil	Kefil
Hacı Abdullah bin Yusuf an kariye-i M.	Cafer bin Abdi an kariye-i M.
500	500

Birbirlerine müzekki

Kefil	Kefil
Celil bin Abdullah an kariye-i ایتورجه	Pir Ahmed bin Abdullah an kariye-i mezbur
500	500

Birbirlerine müzekki

Kefil	Kefil
Abdi bin Hüsam an kariye-i M.	Mehmet bin Celil kariye-i mezbur
500	500

Birbirlerine müzekki

Kefil	Kefil
Budak bin Ali an cemaat-i طودهلر	Pir Ubeyd bin Ömer an cemaat-i ارتودلر
500	2000

Birbirlerine müzekki

Kefil
Veled Bey bin Sinan Bey kariye-i meblâğ طارجلر
1000

Kefil
Mehmed bin Veled Bey an kariye-i M. meblâğ
1000

Kefil
Mustafa bin Ahmed an kariye-i Karasibeylu meblâğ
1000

Kefil
Süleyman bin Kerim an kariye-i Armutlu meblâğ
1000

Kefil
Mustafa Çelebi bin Cafer Bey M. meblâğ
1500

Kefil
Durası طورەسی Nebi bin Mehmet an kariye-i موده سد meblâğ
1500

Kefil
Hurrem bin Abdi an kariyei صارجلو
1000

Kefil
Beylik bin Mahmud an kariye-i صورقلر meblâğ
2000

31

Cemaat-i Kutlular قطلولر ve Arıklar ارقلر Ağlarca Hasan

Merhum Hacı Hasan naam kimesnenin Şirmerd [47] naam kariyede bina ettüğü mescid-i şerif ve mahrusa-i Manisa mahallatından Kara Yunus mahallesinde bina ettüğü Muallimhaneye vakfettüğü yüzkırkbin akçenin sahih ve sakini ki sabıka Mütevelli olub vefat eden İbrahim Çelebi'nin oğlu Mehmed Çelebi'nin zimemde gösterilen akçenin esamisidir ki Mütevell-i cedid Musa Halife talebiyle tahrir olunur Tahriren fi evaili şehr-i Zilhicce sene 983

Der zimmet-i Hasan bin Mahmud an kariye-i Şirmerd an

[47] 16. Asırda, Manisa'ya bağlı bir köydü. Bugün, bu isimde bir köy yoktur.

...iyyülevvel 500, Der zimmet-i Hamza bin Şahkulu an ka-riye-i M.an Muharrem 300, Der zimmet-i Ahmed Çelebi bin İbrahim an kariye-i M. an Muharrem 700, der zimmet-i دکوك Nasuh an kariye-i Şamlu an Zilhicce 1000, der zimmet-i Abdülkaadir an kariye-i 'Uncuboz an Rebiyyülevvel 500, der zimmet-i nalband Hüseyin an mahalle-i Kurşunlutürbe an Re-ceb 1000, der zimmet-i Palani Hacı Ali an mahalle-i Yenice an Muharrem 600, der zimmet-i Zeyneb Hatun an kariye-i Şirmerd an Rebiyyülâhir 260, der zimmet-i بروی Mustafa bin İsmail an Koca Ali an Rebiyyülevvel 500, der zimmet-i Sefer bin Bahşi an kariye-i Koca Ali an Rebiyyülevvel 200, der zimmet-i Tursun bin Hızır an Kocaali an Rebiyyülevvel 200, der zimmet-i Satı bin Hüseyin an Kocaali an Rebiyülevvel 300, der zimmet-i Beki Arab an Kocaali an Rebiyyülâhir 200, der zimmet-i Hacı bin علاجل an Kocaali an Rebiyyülevvel 300, der zimmet-i Nebi bin Hüseyin an Kocaali an Receb 170 Der zimmet-i Turali bin Habib an Kocaali an Muharrem 500, der zimmet-i Abdürrahman bin Mahmud an kariye-i M.an Muharrem 1000, der zimmet-i Piri bin Habib an kariye-i M. an Muharrem1000, der zimmet-i Arslan bin Mehmet an kariye-i Alibeylu an Rebiyyülâhir 300, der zimmet-i Topal Kara bin Bayramlu an kariye-i Kocaali an Cemadelûlâ 600, der zimmet-i Mehmed Dede bin İskender an Kocaali an Muharrem 100, der zimmet-i Hasan bin Halil an Kocaali an cemaat-i Ağlarca Hasan an Ramazan 700, der zimmet-i Dillu Ali دللو علی bin Tursun an cemaat-i Kutlular قطولر an Muharrem 2000, der zimmet-i Karabali bin Veli an cemaat-i Arıklar ارقلر tabi-i Akhisar an Cemaziyelevvel 300, der zimmet-i Hamza bin Sündük an cemaat-i mezbure an Cemaziyelevvel 100, der zimmet-i Pürnazar پرنظر an cemaat-i Arıklar an Cemaziyelev-vel 200, der zimmet-i İsa Bali bin Mustafa an Arıklar an Cemaziyelevvel 300, der zimmet-i Karlı bin Menteş an Arık-lar an Cemaziyelevvel 700.

32

Cemaat-i Gözübüyükler [48]

Veçh-i muharrer budur ki cemaat-i Gözübüyüklerden Veli bin Hüdaverdi meclis i şer'e Kaza-yı Adala'ya tâbi Koyunbeyli naam kariyeden Abdürrahman bin Musa'yı ihzar ve müvacehesinde takrir-i daava edüb mezbur Abdürrahman'ın yedinde olub Ahmed naam kimesneye emanet vazettüğüm Kara قوركولو كرد erkek deve benim devemden olma devemdir zayi oldu idi mezburun yedinde buldum deyu Nitac نتاج daavası ettikde merkum Abdürrahman كاكلر [49] naam kariyeden Emirşah'dan bin beşyüz akçeye iştira ettüm mülk-ü müşteramdır dedikde mezbur Veli'nin daavasına muvafık beyyine taleb olundukda Selimşah bin Ahmed ve Mehmed bin Sabri şehadet edüb evsafı zikrolan deve mezbur Veli'nin devesinden olmadır Mülk devesidir Mülkünden zayi oldu deyu eda-yı şehadet ettiklerinde şehadetleri hayyiz-i kabulde vaki olub mezbur deve merkum Veli'ye hükmolunub maveka kayd-ı siclolundu fi teslim Zilhicce sene 983.

Şuhud

Süleyman Bey Bende-i Der gâh ı Ali	*Receb Çelebi ibni Ahemd Bey*	*Hüseyin Çelebi ibni Hacı Hasan*	*Mustafa Çelebi ibni Hayreddin Bey*
Abdi bin Ahmed Ankarıye i Kemer	*Nebi bin Hudaverdi*	*Nasrullah Çelebi ibni Lûtfullah*	*Muslihiddin bin Bekir*
		Ali bin Abdülkerim an Poyraz	

33

Cemaat-i Sakallular (Belen civarında)

Veçh-i tahrir-i huruf budur ki cemaat-i Sakallulardan Kurd bin Ahmed müvacehesinde nahiye-i Belende Naib üş şer' olan

[48] 16. Asır sicillerine göre, Belen nahiyesine bağlı bu isimde bir köy vardı.

[49] Bu köy de, bu gün, mevcud olmayup 16. asırda Adala'ya tâbi idi.

Mehmed Çelebi bin Yunus Çelebi takrir-i meram kılub dedi ki mezbur Kurd itaat-i şer'etmeyüb inad ve muhalefet eder ehl-i fesaddır bıçak çıkardı meclis-i şer'den kaçtı dediği kayd-ı siclolundu Tahriren fi tarih-i evasıt-ı şehr-i Receb sene 984.

Şühud - es - sabikun

34

Kırcalar cemaati

Palamud kurbinde vaki olan Dere naam kariye halkından Bostan bin Veli ve Halil bin Nasuh ve Bali bin Nebi ve Turmuş كوزل ve gayriler Kırcalar naam cematten Hazır bin Ali ve Mestan bin Nasuh naam devecileri Dergâh-ı Âlî bendelerinden Evhad Bey mübaşeretiyle meclis-i şer'e ihzar ve bilmüvacehe daava edüb bundan akdem zahire içün miri buğday cem'ine Mübaşir olan Husrev Çavuş Manisa kilesi ile otuz kile buğday ve on beş kile arpayı Çandarlu چندارلو iskelesine Dizdara teslim edün deyu şartladıkda biz dahi mıkdar merkum buğdayı ve arpayı cem'edüb merkuman Hızır ve Mestan'ın develerine tahmil edüb kiraların verüb isalettük bizim buğday ve arpamızın teslimine tezkere getürmediler ve Dizdardan mühürlü tezkere dahi getürmediler bizim buğdayımızın akçesini dahi Mübaşir olan Çavuş vermez dediklerinde mezbur Husrev Çavuş Dizdardan mühürlü tezkereleri tezkere (mükerrer) getürsünler vereyin dedikde mezburan Hızır ve Mestan naam deveciler biz zikrolan otuz kile buğdayı ve on beş kile arpayı Çandarlu iskelesine Dizdara teslimetdük alub kabzedüb elimize tezkere vermedi varın Husrev Çavuş'dan temessük getürün elinize tezkere vereyin dedi deyu cevab verdikleri gıb et - taleb kayd - ı siclolundu. Tahriren fi şehr-i Zilhicce sene 983

Şuhud ül - hâl

Seyyid Ali bin Seyyid Kasım	*Mustafa Çelebi ibni Hayreddin Bey*	*Mahmud Çelebi ibni Hülâyun Kadı*
Şehriban Halife ibni Mahmud Naib	*Muhiddin bin Mustafa*	*ve gayrühüm*

35

Çugalar Cemaati

(Ilgın اللغين Koru Hassında sakin)

Veçh-i tahrir-i huruf budur ki Çugalar cemaatinden Veli bin Hudaverdi mahfil-i şer'i şerife hazırolub kıdvet ül-ümeray il-kiram Ferruh Lala Hazretleri canibi şerifelerinden vekil-i şer'ileri olan Mehmed Çelebi ibni Abdülkaadir müvacehesinde bit-tav' ver-rıza ikrar ve itirafedüb dedi ki Ilgınkoru Haslarından 1800 kile buğdayı her kilesi seksen akçe hesabı üzer yüz kırk dört bin akçeye ve seksen mut arpa her kilesi otuz ikişer akçe hesabı üzre kırk üç bin iki yüz akçeye ve otuz mut çeltik her kilesi bin akçeye otuz bin akçeye ve yirmi beş kile burçak ve bakla her kilesi kırkar akçeye ve bir mut nohut her kilesi yetmiş akçeye cümle üçbin akçeye cem'an buğday ve arpa ve bakla ve nohut ve burçak ve çeltiği iki yüz yirmi bin akçeye kabul ve kabzeyledikten sonra kırk beş bin akçeye Biğ hazretlerine teslimedüb baki vacib ül-eda ve lâzım ül-kaza deynim yüz yetmiş beş bin akçe kaldı dedikde mukirr-i merkum Veli'nin saadır olan ikrarını mukirrin leh ül-mesfur Bey Hazretleri tarafından vekil-i şer'ileri olan Mehmet Çelebi dahi bilvekâle tasdikedüb macera bit-taleb kayd-ı siclolundu Tahriren tarih-i evasıt-i şehr-i Cümadelûlâ sene 984

Şühud

Üveys Efendi Bimedrese i Osman bin Ali	*El Müderris Garraköy Turmuş bin Mahmud*	*Abdülkaadir Çelebi bin Sofi Çavuş ve gayrühüm*	*Mehmed Çelebi ibni Sofi Çavuş*

36

Çullu, Emirler ve Sakallu Cemaatleri

Veçh-i muharrer budur ki Havassı Hümayunlarından enhar-ı Hassa Mukataatından sene erbaa ve semanine ve tis'a

mie Muharreminin gurresinden ilâ selâse sinin kenduye yevmî yirmibeş akçe Emin Ulûfesi şartiyle ve dahi bazı nehirlerün tahmini tecdid olunub ve huddamiyni dahi kendu murad etdüğün etmek şartiyle altıyüzbin akçeye Emin-i mültezim olan Mustafa bin Korkud'un küfelâsı hususunda Efendi Hazretlerinin canib-i şeriflerinde bu hakire varid olan mürasele-i şerif mucibince tahrir olunan küfelâ budur ki zikrolunur tahriren 5 gurre-i şehr-i Muharrem ül-haram sene 984

Kefil : Mehmed bin Kara Mahmud an kâriye-i Ilgınlu 2000, Kefil : Mercan bin Veli an kariye-i Şirmerd 1000, (birbirlerine müzekki) Kefil : Mahmud bin Ali an Şirmerd 1000, Kefil : Hızır bin Nebi an kariye - i Ilgınlu 1000, Kefil : Mustafa bin Turgud an kariye-i M. 1500, Kefil : Hasan bin Turgud an kariye-i M. 1500 (Birbirlerine müzekki), Kefil : Mehmed Fakih bin Turgud an kariye-i M. 300, yekûn 8300

El-muhzir Yusuf bin Durak طوراق Yusuf bin Ali Nasuh bin Yahya ve gayrühüm Ancemaat-i Çullu

Kefil : Osman bin Vakkas Ali an cemaat-i Çullu 10000, Kefil : Korkud bin Ali an Çullu 15000, Kefil : Hüseyin bin Yusuf an cemaat-i mezbur 1000, Kefil : Yusuf bin Timur an cemaat-i Çullu 5000, Kefil : Müstecab bin Hacı Seydi an Çullu 5000 (Birbirlerine müzekki), Kefil : Şaban bin Hacı Seydi Ali an Çullu 3000 (Timur müzekki), Kefil : Mustafa bin Bali an Çullu 2000 (Müstacab müzekki), Kefil : Hasan bin Musa an Çullu 5000, Kefil : Mahmud bin Abdullah an Çullu 5000, Kefil : Hamza bin Hasan an Çullu 5000 (Birbirlerine müzekkilerdir), Kefil : İsa bin Ömer an Çullu 5000, Kefil : Ahmed bin İnehoca an Çullu 5000, Kefil : Ahmed bin Hasan an Çullu 5000 (Birbirlerine müzekkilerdir), Yekûn 71000

Kefil : Nasuh bin Satı an cemaat-i Emir 1000, Kefil : Cafer bin Seyyid Hasan an Emirler 1000, Kefil : Pürahmed bin Hasan an Emirler 1000, Kefil : Hasan bin Yusuf an cemaat-i mezbur 1000, Yekûn 4000

37

Çengiler Cemaati

Veçh-i muharrer budur ki bundan mukaddem yollar ve biller (beller) kesüb bigünah müslümanları katil ve mallarını gareteden kutta-ı tarikden hâlâ mehuz ve mahbus olan Hamza bin Pürgaib پرغايب naam haramiden etdükleri katil ve garetden ve refiklerinden istihbar ve istifsar olundukda bit-tav' ver rıza ikrar-ı sahih-i şer'i kılub dedi ki Divane Ahmed ve Mahmud Subaşı ve Hamza Rumilulu Divane Memi ve Ebubekir ve Sarrac ve hizmetkârı olan çingâne ve Menteşli Gökçeoğlu naam Koca Yusuf naam Kulu ve bir arab hizmetkârları ile ve Tirelü Hızır bu cümle onüç nefer kimesneler gelüb İnegöl'de [50] evimde beni bulub bana bir altun kılavuzluk verüb ben önlerine düşüb Çengiler cemaatine iletüb badehu Mahmud hamamı demekle maruf Ilıca hamamına girüb badehu Kütahya kazasına tâbi Akviran naam kariyede kârbansaraya konub katletdüğümüz Selim naam Sarac iki hizmetkârı ile bizden mukaddem zikrolan kârbansaraya konmuş imiş akşam olub davarları yem aldıkdan sonra Sarac kalkub gidüb biz dahi heman ardınca kalkub varub Döger دوكر bilinde yetişüb mukaddema Gökçeoğlu üzerine varub be herif kande gidersin Reayanın bukadar akçesin alub kande gidersin dön deyücek mezbur Selim havfedüb at ile kaçub heman Gökceoğlu ardından hizmetkârları ile at salub biz dahi cümlemiz ardınca at salub biraz gitdikden sonra Sarac'ın atı yıkılub atdan ayrıldıkda orada boynun vurduk cümlemiz katletdik hizmetkârını dahi katlettik bir hizmetkârı kaçub halâs bulub atı dahi kaçub ساخانه‌سى esbabı ile aldık badehu esbabını taksim etdik Gökçeoğlu'na bir kırmızı yeni uzun ferace ve bir kalı (halı olacak) ve iki büyük ذيل ve bir yorgan ve bir boğası ve bir siyah şalvar ve ton (طون) وكوكلك verdük ve işbu zaahirde olan nefti kepeyi benimle bile tutulan Hamza'ya verdiler ve bana dahi bir Mısır alacası kaftan ve bir

---

[50] Alaşehir'e tâbi olan İnegöl'dür.

كوكك gömlek verdiler dedüğü bittaleb kaydı defter olundu fi 14 şehr-i Muharrem sene 984

Şühud ül - hâl

Mustafa Halife bin Dede *Mehmed bin Mustafa* *Ahmed Çelebi İbni Abdülkadir* *İsa Bey İbni Mustafa*
Rüstem Bey İbni Abdullah

38

Kuzuyediren قوزی‌یدرن Cemaati

Veçh-i tahrir-i huruf budur ki beş kiriş بش کرش korusuna tâbi Ilgınkoru Âmili olan Ali bin Mehmed mahfil-i şer'i şerife gelüb Kuşlular korusunun Mültezimi olan Kasım bin Süleyman ve Mustafa bin Nebi ve Yusuf bin Abdullah yedlerinden merkum Kuzuyediren cemaatinin uhdelerine lâzımolan altıbin dörtyüz otuz akçeyi bittamam alub kabzeyledim zimmetlerinde mezbur Kuzu kıstından bir akçe hakkım kalmadı dedikde ve Kapaklı korusunu Mültezim olan Reayadan Evhad bin Hanefi ve Gökçe bin Mehmed yedlerinden hisseleri ikibin beşyüz yetmişiki akçeyi alub kabzeyledim dedikde mukirr-i merkum Ali'nin saadır olan ikrarını mukirr-i lehüm ül-mesfur dahi tasdik edüb macera bittaleb kaydı siclolundu tahriren fi tarih-i evasıt-i şehr-i Şaban sene 984.

Şühud ül - hâl

Hızır bin Yunus an kariye i Gökçe *Sefer bin Mustafa* *Alâüddi Halife ibni Musa* *Osman bin Ali* *İsa bin Ali*
Ahmed bin Mehmed ve gayrühüm

39

Onikili Cemaati

(Yunddağı'nda)

Veçh-i tahrir-i huruf budur (ki) Yunddağı Ellicilerinin Onikili cemaatinden Veli bin Seyfi kariye-i Osmancalı'dan mah-

fil-i şer'e gelüb Nebi Bey ibni Abdullah müvacehesinde takrir-i meram kılub dedi ki biz Güzelhisar [51] Eşkini Onikili cemaatinden olub hâlâ memur olduğum Bilecik hizmetine topyuvarlağı hizmetine eşmiye Mültezim oldum tarih-i kitabda vaki olan senede vaki olan hizmeti eda edeyin dedikde kariye-i Kartallardan Hasan bin Nasuh dahi ben dahi hizmet-i merkumede mezbur Veli'ye muavenet edeyin dediği bittaleb kayd-ı siclolundu tahriren fi tarih-i evasıt-ı şehr-i Rebiilâhir sene 985.

Şühud-ül hal

Osman bin Ali *Osman bin Ali* *Kâtibi ül-huruf*

40

Adala ادله Yürükleri [52]

Nişan-ı şerif-i Âlişan-ı samimekân-ı Şultani ve tuğra-yı garra-yı cenabısitan Hakani bâde el-avnür rabbani hükmü oldur ki Saruhan sancağında Manisa nahiyesinde işbu altıbin dörtyüz akçe Timara onüçbin dokuzyüz doksansekiz akçelik üzerinden mutasarrıf olan rafi-i tevki-i refi-i Hakani Mustafa'nın asıl tasarrufunda olan Timar-ı mezburdan ve ... Müstahakkma hükmolunmakla yedibin dörtyüz doksandokuz akçe noksanı olmağın Adala nahiyesinde cemaat-i Yürükân-ı (bir isim okunamadı) dan dokuzbin akçe hisse Fariğ فارغ bin Rıdvan tahvilinden ilhak olunub cem'an Timarı onbeşbin dörtyüz doksansekiz akçelik olub noksan bedelinden binbeşyüz akçe ziyadesiyle mezkûr Mustafa'ya tevcih olunub Emir ül-ümeray ül-kiram Anadolu Beylerbeyisi Hasan dameikbalühu tezkeresi mucibince lâyık görüb verdim ki zikrolunur.

---

[51] Eski Osmanlı teşkilâtında, Saruhan livasına bağlı bir kaza idi. Bugün Menemen'e tabi bir köydür.

[52] Adala, eski Osmanlı teşkilâtında kaza merkezi idi. Bugün Salihli'ye bağlıdır.

Kariye-i Kariye-i Kızıcahavlu tabii Adala Kariye i Mamaklu
tabii mezbur 7500 tabii mezbur عاكلو
5500 3500 7000
Hisse
3000

Kariye i سردكلو و لى صرحور بلى واچه
tabii mezbu مزبل
19300 21000 6499
Hisse Hisse
2500 999
An tahvil-i Rıdvan
Yürükânı (Bir kelime okunamadı) tabii Adala an rüsum-u ağnam ve resm i Bennak ve cürm-ü cinayet ve resm-i Arusane ve
35000 Badıheva ve... ve gayrı ve zeamet-i tam ı Adala
Hisse cem'an
9000 15298
Çiftlik-i Mesut Dede
اردوس
1500

Ve buyurdum ki bad el-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şol ki vezaif ve hidemat-ı mebrure-i mevfure ve mer'i-i meşkûre-i asakir-i mansuredir bermucib-i defter-i Hakani bikusur mer'i ve müddei kıla ol babda hiç ahad mani ve dafi olmıya şöyle bileler alâmeti şerife itimad kılalar tahriren fi 15 şehr-i Şaban ül muazzam sene 993

Be-makam ı Kostantantaniyye el mahrusa

41

Şehitlu Cammati
(Gördes'de Germiyan Yürüklerinden)

Kendilerine, Tuz vergisi tarholunmadığına dair Şikâyetleri

Akza Kuzat ül-müslimin evlâ vülât ül müvahhidin maden ül fazl-ü vel yakin hüccet ül-hakk u alel-balk-i ecmain Mevlâna

Manisa Kadısı zidet fezailühü ve mefahir-ü Kuzat vel-hukkâm Gördus گوردوس ve Sındırgı ve Simav ve Eğrigöz Kadıları zide fazlühüm tevki-i refi-i Hümayun vasıl olucak malûm ola ki haliya Yürük taifesinden cemaat-i Şehitlu ahalisi der-i saadetime âdem ve arz gönderüb biz Yürük taifesinden Germiyan evlerinden olub Adala memlâhası اوروسيدن tuz tarh olunagelmiş hanelerden olmayub veçhen min el-vücuh şimdiyedeğin memleha-i mezbureden bize tuz dökülügelmedüğüne Umena ve Ummal müvacehelerinde elimize hüccet verilüb men'olunagelmişler iken hâlâ Emin olanlar olugelmişe muhalif tuz tarhiderüz deyu dahl ve rencide ederler hayfdır görülüb olugelmişe muhalif dahl ve rencide eylememek babında emr-i şerif rica ederiz deyu bildirmegin bu babda olan huccet-i şer'iyyeleri mucibince amel olunub hilâf-ı şer'i şerif rencide eylemiyeler deyu emredüb buyurdum ki hükm-ü şerifimle Dergâh-ı Muallâm Çavuşlarından fahr ül akran Cafer Çavuş zide kardühu vardıkda husus-u mezbura mukayyed ve bu babda ellerinde olan huccet-i şer'iye nazar edüb göresiz filvaki ilâmolunduğu gibi olub Memleha-i mezbur اوروسی hanelerinden kadimden tuz sarfolunagelmiş değil iken olugelmişe muhalif tuz tarhetdirmiyesiz men ve def'edesiz tahriren fil-yevm üs-samin minşehr-i Receb sene selâse ve elf (1003)

Be makam-ı Kostantaniyye

42

بیرامشاه Bayramşeh Yürüğü

Mefahir ül- Kuzat vel-hukkâm maadin ül-fezail-ü vel-kelâm Liva-yı Kütahya ve Saruhan sancaklarında vaki olan To... Kadıları zidefazlühüm tevki-i refi-i Hümayun vasılolucak malûm ola ki Yürük taifesinden Bayaramşeh naam cemaat D... saadetime âdem ve arzıhal gönderüb biz defterde Havass-ı Hümayun Eldelek الدلك Reayasından olub vaki olan hukuk ve rüsumumuzu Havassı Hümayun Eminlerine defter mucibince bikusur eda edüb hariçten dahlolunmak icabeylemez iken g...

konduğumuz yerlerde bazı Sancak Beyi ve Beylerbeyi Subaşıları ve Umena ve Ummal taifesi hilâf-ı şer' ve kanun mugayir-i defter-i Vilâyet tekrar bizden hukuk ve rüsum ve cürm-ü cinayet taleb edüb taaddiden hâli değillerdir hayfdır men olunması babında emr-i şerif talebederiz deyu bildirdiler imdi Havassı Hümayunum Reayası minküllilvücuh serbesttir ve hariçden dahlolunmak caiz değildir buyurdum ki hükm-ü şerifimle Dergâh-ı Muallâm Çavuşlarından kıdvet ül-emacid vel-akran İlyas Çavuş vardıkda herbirinizin taht-ı kazanızda olat veçhile mukayyed olub göresiz filvaki cemaat-i mezbure defterde Havassı Hümayunum Reayasından olub vaki olan hukuk ve rüsumların defter mucibince Havassı Hümayun Eminlerine eda edüb hariçden dahlolunmak icab eylemez iken göçüb kondukları yerlerde Sancakbeyi ve Beylerbeyi Subaşıları ve Umena ve Ummal taifesi hilâf-ı şer' ve kanun mugayir-i defter-i vilâyet bunlardan tekrar hukuk ve rüsum ve cürm-ü cinayet talebedüb teaddi eyledikleri vaki ise men' ve defedüb Havassı Hümayunum Reayasına hariçden kimesne ol veçhile dahlü taarruz etdirmeyüb bu husus içün tekrar şikâyete gelmelu eylemiyesiz ve şimdiye değin hilâf-ı şer'i şerif ve kanun alınmış nesneleri var ise bad es-sübut tekrar anlardan aldırub kimesneye teallül ve inad eylemiyesiz men'ile memnu olmayub muhtac-ı arzolanı bildiresiz şöyle bilesiz ve baad en-nazar bu hükm-ü şerifimi cemaat-i mezburenin ellerinde ibka edüb alâmet-i şerife itimad kılasız tahriren fil-yem-il hamis şehr-i Muharrem sene erbaa ve elf (1004)

Be - makam - ı Kostantaniyye

43

Karayahşi قرەيخشى Cemaati [53]

Veçh-i muharrer oldur ki Marmara kazasına tabi قرەيخشى Karayahşî naam cemaatten Cafer bin Turgut naam kimesne mec-

---

[53] 1312 Hicrî yılı Aydın Vilâyeti Salnamesine göre, Salihli kazasına bağlı, bu isimde bir köy vardır.

lis - i şer'i şerife nefs - i Manisa'da Davud Fakih mahallesinde sakin Mustafa bin Bali naam kimesneyi (ihzaredüb) hâlâ mezbur Mustafa'nın bunda olan doru iki kıç ayakları sekili سكل ve alnı sakar bargiri ihzar ve takrir - i meramedüb zikrolunan bargiri tarih - i sicilden mukaddem üç ay vardır ki mer'asında otlar iken gaiboldu. Hâlâ yedinde buldum talebederim dedikde mezbur Mustafa'ya sual olunub zikrolunan bargiri kimden aldın dedikde tarih-i sicilden mukaddem on beş gün vardır ki Mahmud Bey naam Sipahiden beş yüz akçeye aldım dedikde mahüve el - vaki bittaleb kayd - ı sicolundu. Tahriren fi 17 şehr - i Cemadelulâ lisenet - i erbaa ve elf (1004)

44

Yunddağı Ellicilerinin, Havassı Hümayundan oldukları ve Rüsumları

Mefahir ül - Kuzat vel - Hükkâm maadin ül - fezail vel - kelâm Aydın ve Saruhan Mukataatı Müfettişi ve Manisa Kadısı ve Edremid Kazasından munfasıl Mevlâna Mustafa zidefazlühüm ve kıdvet ül - ulema il - muhakkikin umdet ül - fuzalâ il - müdekkikin maden ül - fazl - ü vel - yakin el - muhtas bimezid-i inayet - i melik ül - muin Mevlâna tekye تكيه medresesi Müderrisi Muslihiddin zidetfezailihu tevki - i refi - i Hümayun vasıl olıcak malûm ola ki liva - yı Saruhan'da Yunddağı Ellicileri Der - i saadetime âdem gönderüb biz Havassı Hümayun Ellicileri taifesinden olub feth-i Hakaniden bu ana gelince evlüsünden otuz üçer ve mücerred olanlarımızdan ellişer akçe viregelmiş iken ve resm - i kovan ve resm - i Arusana ve adet-i agnam vesair rüsum - u âdiyemizi Miri içün eda edegelmiş iken hâla Dergâh - i Âli Çavuşlarından Mustafa Çavuş elimde emrim vardır deyu kadimden olugeldüğü üzre bizden ziyade akçe taleb edüb bize ziyade zulm-ü teaddi eylemek ister Kadimden olugeldiği üzre alınub ziyade akçe taleb olunmamak babında emr-i şerif rica ederiz deyu bildirdiler. İmdi buyurdum

...m - ü şerifim vardıkda hususu mezbura mukayyed olub ... filvaki kaziyye ilâmolunduğu gibi olub bunlar Havassı ...undan Ellici taifesinden olub feth - i Hakaniden bu ana ... evlüsünden otuz üçer akçe ve mücerred olanlardan ... akçe alunugelmiş iken ve resm i kovan ve resm-i arusana ...t-i agnam vesair rüsum-u âdiyelerin Miri içün eda edegel-... iken hâlâ mezbur Mustafa Çavuş elimde emrim vardır deyu ... talebedüb olveçhile rencide eylediği vaki ise men' ve ...düb bir akçe ve bir habbe aldırmayub minbaad mezbur ...fa Çavuşu ve hariçten bir ferdi dahl ü taarruz ettirme-... şöyle bilesiz ve baad en-nazar bu hükm-ü Hümayunu ...ların ellerinde ibka edüb alâmet i şerife itimad kılasız ...en filyevm is-sabi' vel-işrin minşehr i Ramazan ilmüba-... seneti sitte ve elf (1006)

Bemekam-ı Kostantaniyye

45

Bahadırlu Cemaati [54]

...ur ki Resul bin Habib naam kimesne kadimden ebaan-... Bahadırlu cemaatine nezil ve avarızlarımızı veregelmi-... Yaycılara alâkam yokdur dedüğü Bahadırlı cemaati ta-... ile kaydolundu hurrire fi M. (1009)

46

Menteşelu Cemaati

...ur ki Menteşelu cemaatinden Hüseyin bin Nasuh naam ... Mehmed bin Resul naam kimesne benden 1007 se-... perakende avarızından dörtyüz seksen akçe aldıktan ... tekrar Kadımız alub sual olunsun dedikde gıb es-sual ... dedüğü kaydolundu.

Şühud ül-hâl (1010)

---

[54] ...aşehir'in, Bahadır isminde bir köyü olduğu. Salname.

47

ازاجه Cemaati

(Karesi'ye tâbi Karacayan Reayasından)

Budur ki liva-yı Karasi'de vaki Muhassıl-ı Emval olub Defterdarlıktan mütekait Emirülümerayılkiram Mehmet Efendi dame ikbalihu'nun âdemlerinden دمور bey bin Mustafa ve Ahmed bin Yusuf naam kimeseler Karasi'ye tabi Karacayan Reayasından olub ازاجه cemaatinden Memi bin Musa ve Hamza bin Mehmed ve Osman bin İbrahim ve İmir bin Halil Bahtiyar bin Üveys ve sairi müvacehelerinde sene tis'a ve elfde ferman olunan Yol avarızlarından sekiz hanenin akçelerin bittamam olub kabzettik sicledivenin dediklerinde mahüve elvaki kaydolundu tahriren fi evasıt-ı Cemaziyelâhire sene aşere ve elf (1010)

Şühud

Muslihiddin Halife ibni Hacı Haraç — *Baba Mahmud bin Hamza* — *Ramazan bin Ali* — *ve gayrühüm*

48

Derzihalil درزی خلیل Cemaati [55]

(Güngörmezler Köyünde)

Budur ki bundan akdem Derzihalil cemaatinden olub Güngörmezler naam kariyede fevtolan Arslan bin Ali'nin sağir oğlu Memi'ye kıbel-i şer'den işbu Mustafa Bey naam kimese müteveffa yı mezbureden intikaleden hisse-i şer'iyyesinin zabtı içün vasi nasbolunub siclolundu tahriren fi şehr-i mezkûr (1010)

[55] Bu cemaatin, Karasili ve Yaycılar köylerinde sakin olduğu anlaşılıyor. Defter : 38, 34 Sf: 150, 383.

49

Kadıasker Tarafından gelen Emr-i şerifdir

(Askerî, Resmî, Mütekait, Tekkenişin, Yaya, Müsellim, Yürük ve Tatar ve Cambaz gibi cemaatlerin Resm-i Kısmet, Nikâh, Itakname, Vakfiyye, Hucec, ve Sicilâtının nasıl olacağı hakkında)

Emir ül-ümeray il-kiram kebir ül-küberay-il-fiham zülkadr-i vel-ihtiram sahib ül-izzü vel-ihtişam el-muhtas bimezid-i inayet-il-melik ül-âlâ Anadolu Beylerbeyisi Nuh dameikbalühu tevki-i refi-i Hümayun vasıl olucak malûm ola ki A'lem ül-ulema yil-mütebahhirin efdal ül-fudalay il-mutazarririn yenbu ül-fazl-i vel-yakin küşadet ül-müşkilât el-medine حلال الوصلات اليقينه miftah ül-kenuz ül hakayik misbah ilumurüd dekaik الحويدبعان الملك العصه Anadolu Kadıaskeri Mevlâna Esad edam-Allahütealâ fezailühu tarafından Südde-i saadetime şöyle arzıhal olundu ki Vilâyet-i mezburede müşarünileyhe aid ve raci Resm-i kısmet ve nikâh ve itakname vakfiyye ve esna-yı kısmette vaki olan Hucec ve sicilât mumaileyhin kassamları ve yahut vekilleri anda mevcud iken Kuzat tarafından dahl-ü rencide olunur imiş imdi berat-ı Hümayunumla hitabet ve imamet ve kitabet ve tevliyet ve cibayet ve cüz'ü ve Nesih ve Nezaret ve müstahak ve vakıf mezrea ve tekye ve sair bunun emsali cihete tasarruf edenlerin vazifeleri bir akçe ve nim akçe iken küllî ve cüz'î askeridir fevtoldukda müşarünileyhin Kassamları kısmet idüb kanunun kadim üzre rüsumun alub kabz-u zabtede kuzat tarafından dahlolunmaya ve Yaya ve Müsellim ve mensuh ve gayrimensuh Yürük ve Tatar ve Cambaz ve Voynuk وينق askeridir lâkin resm-i kısmetleri sabıkda yüz akçeden aşağı ise Vilâyet kadılarınındır denmiş idi el halet-ü hazihi zikrolunan defterde tayin ve tahsis olunmuşdur Kanunu cedid ile amel olunna ve evlâd-ı askeri ve sair ehl-i berat külliyyen askeridir ve askerinin zevcatı ve miktarları dahi mademki fevtolduktan

sonra Reaya taifesine nikâhlanmış olmıya ve mutak ve mutakaları ve müdebbir ve müdebbireleri ve mekâtip ve mekâtibeeleri evlâdı külliye askeridir ve berat-ı şerif ile hin-i ikamet ve imamet ve kitabet ve müstahak ve cibayet ve çeltikçi ve haymana خاصه ve tuzcu ve ellici veya mer'a مرعی ve celeb ve Kadı Naibleri ve şehir kethudaları ve tekâlifi örfiyyeden muaf olanlar askeridir ve mansıb tasarruf etmiyen mülâzım külliyyen askeridir bu makule kimesneler fevtoldukda... avarızhanesinden idi ve Reaya taifesinden idi ve sonradan ehl-i Berat olmuşdur Kadılar dahlederler imiş buyurdum ki arzulunduğu gibi ise kassamlarına alıveresiz inadedenleri yazub bab-ı saadetime arzeyliyesin tekrar şikâyet olunmalu eylemiyesin şöyle bilesin ve baad en-nazar bu hükm-ü Hümayunumu sicil-i mahfuza kaydedüb kassamların ellerinde ibka edüb alâmet-i şerife itimad kılasın tahriren fievail-i Zilhiccet iş-şerife sene aşere ve elf (1010)

Bemakam-ı Kostantaniyye

50

Kaşıkçı Yürüğü [56]

Budur ki Yürük taifesinden cemaat-i Kaşıkçı'dan işbu Nurullah bin Elhac İbrahim naam kimesne mahfil-i kazaya gelüb takrir-i meram edüb bundan akdem tarih-i kitaba gelince sekiz yıl vardır Maden naam kimesne ücret ile koynum ra'yedüb senesi tamam olub ücretin alub Manisa'ya gelüb Elhac Hüseyin naam kimesnenin koyununa girüb bir nice zamanda anda durub cülûs-u Hümayun vaki oldukda beylik arabalar ile bile gidüb hâlâ mezbur Maden'in karındaşı olan Receb naam kimsne gelüb mezkûr Maden sende hizmet ederdi nice olmuşdur deyü benden dava ve taleb eyleyüb vaki-i hâl müslümanlardan tefahhus olunub vukuu üzere tescil olunmasını talebederim dedikde hususu mezburu bigaraz kimesnelerden

[56] Gördes kazasının, bu isimde bir köyü vardır.

...dukda Mehmed Çavuş ibni Hasan ve Elhac Meydan ... ve Ali bin Musa ve Abdülkerim bin Elhac İbra- ... Ahmed bin Mahmud ve Hüseyin bin Ahmed naam ...ler hazırun-u filmeclis olub mezburu mumaileyhin ... muvafık alâtarik üş-şehade haber verüb tarihi ki- ... gelince sekiz yıl vardır mezbur Nurullah ileyhin koyu- ...yeden Maden naam kimesne mezbur Nurullah'dan üc- ... alub gelüb Manisa'da Elhac Hüseyin'in koyunun ra'ye- ...lus-u Hümayun vaki oldukda beylik arabacılar ile ...yanınca bile gittiler deyu minvali meşruh üzre mez- ... kimesnelerin ihbarları bittaleb kayd-ı siclolundu Tah- ... Cemaziyelâhire liseneti ihda aşerete ve elf (1011)

Şühud ül-hâl

... bin ... ve Hüsam bin Hasan	*Mehmed ibni Hasan*	*Elhac Mehmed bin Malkoç*
		Abdülkerim ibni Malkoç
		ve Ahmed bin Mehmed ve gayrühüm

51

Karakoca قره قوجه Cemaati

...dur ki cemaat i Karakoca'dan Yahya bin Elhac Memi ... kimesne mahfil i Kazada karındaşı Abdi naam kimesne ...rında tav'an ikraredüb mezbur karındaşım Abdi'ye men- ...yerlerinden mütevelliden tapulayub aldığım Piyade çift- ... bir mıkdar yerini ikibin dörtyüz akçeye hakk-ı tasar- ... verdim dediği ikrarı bittaleb kayd-ı siclolundu tahriren ... şehr-i Receb ül-mürecceb sene ihda aşerete ve elf (1011).

52

Perakende-i Mer'aş ve Bozulus بوزاولوس ve Danışmendlu دانشمندلو [57] ve يوركلو ve Kürt ve sair Gelen Haymana taifesi ve Kefere taifesinin Yerlerini değiştirmeleri ve Vergileri Kefere Haracı Emridir

Kıdvet ül-ulemay ül-muhakkikin umdet ül-fudalây il-muvahhidin yenbu ül-fazl-ü vel yakin ...ر ... vaki Sultan Alâüddin medresesinden munfasıl olub hâlâ tahsil-i mali üzre olan Mevlâna Derviş zidefazlühu tevki-i refi-i Hümayun vasıl olucak malûm ola ki hâlâ Der-i saadetime arz gönderüb umuma Haleb ve Maraş ve Vilâyet-i Erzurum etrafından gelen Türkman taifesinden olub Havası Hümayun Reayasından cedid ve Perakende-i Mer'aş ve Bozulus ve Danışmendlu ve يوركلو Kürd ve sair gelen Haymana taifesi ve kefere taife(si) yerlerin bıragub gelüb vilâyet-i Anadolu ve Karaman toprağında sakin olub lâkin her sene veregeldikleri âdet-i agnam ve Bennak ve Cürm-ü Cinayet ve Avarız ve Bedel-i Kürekçi akçesinden kimesneye bir akçe vermeyüb ve bundan akdem ... taifesi (iki kelime okunamıyor) ile bir sene Adet-i Ağnam ve Bedel i Kürekçi akçesini cem' ve tahsil olunub baki kullarından Mehmed kulları ile Derisaadetime irsal olunmuş idi lâkin mücerred hemen bir senenin rüsumu olub maadasından bir akçe ve bir habbe alınmayub kalmışdı şöyle ki herbirinin temessükâtı görülüb zimmetlerinde lâzımgelen Âdet i Âgnam ve Resm-i Bennak ve Cürmü Cinayet ve Badiheva avarız viregelenlerin iki sene bedel-i Kürekçi akçelerin tahsil olunub ve hariçten gelüb tavattun eden kefere taifesinin dahi Cizye ve ispenceleri اسپنجه‌لری tahsil olunub ve ehl-i vukuf olan Ali Çavuş Mübaşir tayin buyurulursa inşeaallah-ü Tealâ külli mâl-i miri cem' ve tahsil ve dahil-i hazine olmak mukarrerdir deyu ilâmeylemeğin husus-u mezburu bu sene ihda aşere ve elf Rebiyyülevvelinin do-

[57] Danişmendlu cemaatinin, Aydın ve Saruhan'da sakin olduklarına dair bir vesika, Defter: 28. Sf: 35 dedir.

...ncu günü arzolundukda veçh-i meşruh üzere mezkûr Ali Ça-... mübaşeretiyle tahsil olunmak emrim olmuşdur buyurdum ... hükm-ü şerifimle kıdvet ül-emasil vel-akran Dergâh-ı Mual-... Çavuşlarından Ali Çavuş zidekadrühu vardıkda bu babda ...rid olan ferman-ı celi ül-kudum mucibince amel edüb dahi ... an ve bir saat teahhur ve tevakkuf etmeyüb taife-i mezkûrun ...rine varub her birinin kadim ül-eyyamdan viregeldikleri ... Âdet-i Agnam ve Resm-i Bennak ve Cürm-ü Cinayet ve ...dıhevalarının ve Avarızhanesinden olanların dahi her hane-... ikişer yüzkırkar akçe hesabı üzre bindokuz ve bunun sene-...inin bedel-i Kürekçi akçelerin tahsiledüb beher taifeden ne ...kdar akçe alınduğu mufassal ve meşruh-u defter edüd ha-...-i ezdefter bir madde kodurmıyasın ve taife-i mezburdan ... ve Rüsum ve Âdedi Agnam ve Avarız Badıheva taleb ...ndukda bizim müstakil Eminlerimiz vardır ol diyarda ak-...a ve teallûkatımızdan alurlar deyu teallül ederler ise min-...d itibar eylemeyüb tahsil ettiresin ve bazı taifenin içlerin-... Eminleri olan Başeminlere teslimederiz deyu teallül ve ...dederler ise badehu itibar eylemeyüb elinde olan İltizam ... Temessükün görüb şart-ı İltizamında zimmetine lâzımge-... malını kıst elyevm hesabı üzre mezbur Çavuşa tahsiletdi-... bir akçe ve bir habbe baki kodurmıyasun ve herkimden ...ursa ellerine kavi temessük veresün hin-i muhasebede di-...ine mahsubola hususu mezburda kimesneye inad ve mu-...lefet etdirmeyüb Emir-i âhâr irsaline muhtac etmiyesin ve ...ki Vilâyet-i mezbure Kadılarısız bu babda Mevlâna-yı mez-...ra ve Çavuşuma muin ve zahirolub taife-i mezbure herhan-...izin kazasında bulunursa aman ve zaman vermeyüb eğer ...det-i Agnam ve eğer sair Rüsum ve avarız akçesinden bir akçe ...ki kodurmıyasın şöyle ki taife-i mezbura lâzımgelen hukuk ... rüsum ve avarızların vermekde inad ve muhalefet edüb bi-... diyarımızda akraba ve taallûkatımız verir deyu niza eder-...se ol makule inadedenleri tenbihedüb yerlerine gönderüb bad ...nbih mütenebbih olamazlar ise bunların muhkem hakların-

dan gelüb bu bahane ile mal-ı Miri zarar ve telef olmakdan hazeredüb ve siz ki Vilâyet-i mezbur Kadılarısız taife-i mezburdan taht-ı Kazalarınızda sakin olanların zimmetlerinde mal-ı Miriden bir habbe kodurmayub tahsiletdirüb şöyle ki mezkûr Çavuşum itmam-ı maslahat eylemedin bir tarik ile Ümenasi veya kenduler emr-i şerif ibrazedüb biz diyarımızda verdik giru anda veririz deyüb veya bizim kulumuz Kadımız vardır biz bir yere cem'olmadan vermeziz deyu niza ve inad ve muhalefet ederler ise asla itibar eylemeyüb olmakule ibrazolunan emr-i şerifi ellerinden alub derkise edüb Südde-i saadetime gönderüb işbu emr-i şerifle ameledüb hilâfına cevaz göstermeyüb dakika fevt etdirmiyesiz inşa-allahü tealâ malim babında olan saiylerin zayi olmayub enva-ı Zeamet ile mer'i olmanız mukarrer bilüb ihmalinden ihtiraz eyliyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerife itimad kılasız tahriren fil-yevm is-sadis velişrin şehr-i Rebiilevvel ihda aşere ve elf (1011)

Bemekam-ı Kostantaniyye

53

Yürükân-ı خودمونلر
(Manisa kazasında kışlarlar)

An Evkaf ı İmaret ve Cami Hazret i Emir Der Liva-yı Saruhan

Ancemaat-i Yürükân-ı خدمونلر Saruhan sancağında Manisa kazasında kışlarlar imiş sene 974 tarihinde merhum Muallimzade Bursa Kadısı iken Hazret-i Emir evkafına (58) müstakil tahrir eyledüğü defterde Yürükân-ı خودمونلر tab-i Karayürücek قره‌یوروجك cemaatinden tağyir olub hâlâ tahrir-i cedidde feth-i ruzda sakin oldukları mahalde kaydolunub Rüsum-ü Raiyyetlerin ve Resm-i Agnam ve Resm-i Arusiyye (Arusane) ve Cürm-ü Cinayet ve yave ve Kaçkun vesair Badıhevaları Hazret evkafına zabt ve kabzolunur

[58] Emir Sultan.

نورده ولد   ولد   برادر محمودبن   موسی ولد   نفرلر
عبدالصمد   رجب   شعبان   جارالله   سـ
م   م   ك

Suret-i cedid-i defter-i Evkaf-ı Hazret-i Emir budur ki naklolundu tahriren fi evaili şehr-i Rebiilevvel ihda aşere ve elf (1011) Sah

54
Hüseyinbeyli Cemaati

Şehir Subaşısı olan Halil Ağa mahfil-i Kazaya Yürükân taifesinden Hüseyinbeyli cemaatinden İbrahim bin Hacı Mehmed ve Halil bin Hacı Mehmed naam kimseler mahzarlarında takrir-i kelâmedüb cemaat-i mezburdan İsmail bin... naam kimesnenin oğlu Himmet suya boğulmuş Öşr-ü diyet içün mezburlardan vaki-i hal sual olunsun dedikde mezbur vadesiyle fevtoldu deyu inkârettikleri kayd-ı şüd

Şühud

Ali bin Veli   *Hasan bin Bekir*   *Hüseyin bin Habib*   *Ayaz bin Memi*

55
چرنیك Yürükâni

Alaybeyi Hüseyin için Gelen Zeamet Beratından:

Kariye-i Geri كرى tabi-i Manisa   Kariye-i Ilgınlu tabi-i mezbur
10000   1171
5000

Kariye-i یادلر ve kariye-i Çamlu حاموصی tabi-i mezbur
16000   تابع الطه   1000
3000

Kariye-i یورصال tabi-i M.   Kariye-i طكوز طورى tabi-i M.
1884   1300

Cemaati
Yürükân-ı چرنیك tabi-i mezbur [59]

[59] Eskiden, Adala'ya tabi, bu isimde bir köy vardı.

56

Bozkuş ve قلجان Yürüklerinin Müstakil Kadılık olduğu ve toprakkadılarının dahletmeleri üzerine şikâyetleri [60]

Mefahir ül-Kuzat vel-kelâm maadin ül-fezail-ü vel - kelâm Kütahya ve Tire ve Manisa ve Gedus كدوس ve Uşak ve Bozguş بوزغوش ve قلجان da sakin olan yerlerin Kadıları zidefazlühuma tevki-i refi-i Hümayun vasıl olucak malûm ola ki kaza-yı Kütahya'dan ifrazolunub müstakil Kadılık olan Bozguş بوزغوش ve قلجان Kadısı Dergâh-ı Muallâma âdem ve arz gönderüb kadılığım toprağımda Yürükânın bazıları tekaüd ihtiyaredüb umur - ü şer'iyyelerine Toprakkadıları dahleyleyüb sakin olanların dâvalarını biz istima ederiz deyu mahsul-ü kazaya mâni olurlar ve üç günden ziyade toprağımızda oturub kaza istima ederken bize aid olan mahsule mâni olursun deyu niza ve husumetten hâli değillerdir men ve defolunmaların talebederin deyu bildirdi imdi Yürük taifesine toprak yokdur umur-ü şer'iyyeleri kendi Kadılarına müfevazdır Toprakkadıları dâvaların istima etmek hilâf-ı kanundur buyurdum ki siz ki Toprakkadılarısız Kadi-i mezburun tayin olunan Yürükler herkangınızın kazasında sakin olursa vaki olan umur - u şer'iyyelerine minbaad karışmayub toprağımızda sakinlerdir deyu dâvalarını biz istima ederiz deyu Mevlâna-yı mezburun kaza-yı mahsulüne dahletmesün ve Kaza-yı şer'iyye icra içün herkande temekkün olmak isterler ise murad eyledüğü gibi oturub icra-yı ahkâm-ı şer'iyye ideler olbabda mani olmıyasın şöyle bilesin alâmet-i şerife itimad kılasın tahriren fi evail-i Şevval il-mükerrem sene (1013)

Bemakam - ı Kostantaniyye

57

Yürükân-ı Düğüneri Mukataası

Cenab-ı fezailmeab şerayi'nisab Hazerat Efendiler كامين kâmiyab ilâyevm السلم عدو الجواب el - hâkimun el - âdilun liva - yı Saruhan'da olan vilâyet Efendileri zidefazlühüm

---

[60] Dönmezler, Hacıaliler, Âdilobası köyleri halkının, Bozkuş Reayasından olduğu, 22. defterin 74. sayfasında mukayyeddir.

..rer-i daavat-ı safiyat-ı muhabbet âyat gurer-i tesli-..-ı safiyat-ı meveddetgayat ithafından sonra inha olunan .. ki Havassı Hümayundan Havassı atika aklâmından Mem-..-i Liva-yı Saruhan Mukataasının 1013 Rebiyyülevvelinin ..dünde vaki Ağustos evvelinden ve Sart Yağhanesi tarih-i ..ından ve Çeltük enharı Kurşunlu Mukataası 1010 vaci-.. ve Çayır ve جاكنه Hasaları 1011 ve 12 vacibinden te-..-i muhtelife üzre ve Liva-yı Saruhan'da vaki طهنشاه Muka-.. 1014 Zilhiccesinin 12. gününden ve Liva-yı mezburede .. Beytülmal-i Hassa ve Mevkufat Mukataası 1013 Cema-..velinin 27 sinde vaki Ağustos evvelinden ve Çeşme ..taatı 1010 Rebiyyülevvelinin gurresinden ve cedid ûlâ ..aniye aklâmından Akhisar Hasların binon senesinde va-.. Martın onsekizinci gününden ve Güzelcehisar Hasların bin-.. Ramazanının yirmialtısından ve Perakende-i Tarhaniyat .. ve Güzelcehisar ve Perakende-i طلقان ve Kayacık Muka-..ların binon Zilhiccesinin onyedinci gününden ve kuray-ı ..hane شبخانه ve Yürükân-ı Düğüneri دوكون ارى Mukataaların ..-i merkume Recebinin gurresinden ve Hassüha Bağırkan .. nam-ı diğer Kâfirhisarı Mukataasın ve Livay-ı Saruhan' .. vaki Beytülmal-i âmme ve mal-ı gaib ve mal-ı mefkud ..taaların binoniki Şabanının yirmidokuzundan ki cümle ..dört kıt'a aklâma ve sabıka bazı aklâma berveçh-i İltizam ..zır olub maktul olan Oğlan Mehmed'in ve Kadızade Meh-.. Çavuş'un Nezaretlerinden zimmetleri olan...

(Mektubun alt tarafı yoktur)

El-fakir Yusuf Paşa

58

قباشلر **Kubaşlar Cemaati**

Budur ki قباشلر cemaatinden Ali Fakih ibni Süleyman ve .. bin Hüseyin naam kimesneler Elhac Ali Bali'nin Hamza ..biden alduğu meclis-i şer'de müşahede olan köleler içün

bizim yanımızda bağ çapalar iken masru' olub bir mikdar zaman lâyakil yatdıkdan sonra gene ifakat bulub kalkdı deyu şehadet ettiler görüle hurrire fi evasıt-ı Muharrem sene 1015

Şühud-ül-hâl

Yahşizade Mehmed Çelebi *Receb Bey El müderris* *Baklazade Hasan* *ve gayrühüm*

59

Danışmendlu ve Karahalil Türkmanı

Budur ki Türkman taifesinden olub Danışmendlu cemaatinden Musa ibni Elhac Hızır gene taife-i mezbureden olub Kara Halil cemaatinden fevtolan Seyyid bin Ahmed'in zevcesi ملك bint-i Musa naam Hatun müvacehesinde dava edüb bundan akdem hizmeti mukabelesinde Sofu ve Lebeni kendünün olmak üzre emanet bunun zevci mezbur Seyyid bin Ahmed'e kırk koyun verdim idi fevtoldukda mezbure hatun vermeyüb teallül eder sual olunsun dedikde gıb es-sual mezbure hatun mütevef-fa-yı mezbure veçh-i meşruh üzre emanet kırk reis koyun verdüğü malûmum değildir deyu inkâreyledüğü kayd-ı siclolundu hurrire fi evail-i Receb sene 1015

Şuhüd ül-hâl

Kapucu Veli Bey ibni Mustafa *Şaban bin Receb* *Ahmed bin Ali* *ve gayrühüm*

60

Tekelu Cemaati [61]

Manisa kazasında sakin Tekelu cemaatinden himmet bin Satılmış makam-ı Kazada Mehmed bin Haydar müvacehesinde bast-ı kelâmedüb bir dişi siyah tüylü اوراته devesi bir seneden mütecavizdir yaylakda Çaylak demekle maruf zorbabaşı ikrahen elimden alınış idi şimdi hâlâ mezburun yedinde buldum dedüğü (1015)

[61] Bu cemaat obasının, Karaoğlanlı ve Beydere köyleri yanında bulunduğu, 25 ve 27. defterlerin 99 ve 156. sayfalarında yazılıdır.

61

Karacakoyunlu taifesi

Hâlâ Sartı kazasından Karacakoyunlu taifesinden بارشاد na-
kariyeden Mehmed bin Bayram Hacı makam - ı kazada
-i kelâmedüb kariyemizden hemşirem penbelerinden Mer-
bint-i Usta Ali ve Raziye binti... benim hücremde olub
kaya külli ihtiyacım var kıbel - i şer'den babaları malından
ka ve kisvebeha takdir olunmasın talebederim dedikde ta-
kitabdan yevmi beşer akçe nafaka ve Kisve - i baha tak-
olunub vakt-ı hasılda istirdadına ve hini طارء gene vaz'ına
kaydolundu tahrir fi evail - i Ramazan il - mübarek sene
aşere ve elf (1016)

62

Çullu Cemaatinin بطره Beydere köyü yanında sakin olduğu [62]

Budur ki Beydere بطره kurbinde sakin Çullıyan taifesinden
an ibni İnebey. Mahmud bin Mustafa müvacehesinde dava
mezbura binyüz akçe verdim talebederim sual olunsun
kde gıb es - sual mezbur Mehmed cevab verüb ortağa to-
aldık binyüz akçe verdi ben dahi on kile buğday tohum
zer'edüb sonra hasıloldukda zorba aldı dediği kaydı sicl-
du hurrire fi evahir - i Cemadelûlâ sene 1017

Şühud ül - hâl

Baklazade *Abdullah Çelebi*
Elkâtib

---

[62] Çullu cemaatinin, Yazıcılı köyü toprağında iskânedildiği, 26.
ve 330. sayfada mukayyettir, Manisa'nın bu isimde bir kaç köyü
vardır.

63

Tokuz طقوز Cemaati [63]

Budur ki kaza-yı Manisa'ya tabi kariye-i Keçilu'dan Ali bin Seydi Türkman taifesinden olub kariye - i Karacaahmed kurbinde sakin طقوز cemaati demekle maruf naam cemaatten Elhac Yunus bin Ahmed naam kimesneyi ihzar ve mahzarında dava edüb işbu meclis - şer'de beyaz tülü sağ uyluğunda alâmet - cerhi olub ayğır tayı bundan akdem mezbur Elhac Yunus'dan sekizyüz akçeye iştira edüb benim yedimde iken Çungara cemaatinden işbu hazır-ı filmeclis olan İbrahim bin Elhac Osman benim Yundum nitacıdır نتاجی Celâli perişanlığında zayi oldu deyu dava - yı istihkak edüb şühud - ü adul ile isbatedüb işbu tayı benden ahzetti ben dahi bundan istirdad ederim sual olunsun dedikde gib es sual merkum Elhac Yunus cevab verüb filvaki işbu beyaz tülü sağ uyluğunda alâmet-i cerhi olan tayı sekizyüz akçeye mezbur Ali'ye ben beyettim idi velâkin benim mülk doru alnı sakar ayakları sekili kısrağımdan hasıl oldu benim mülk yundum nitacidir نتاجیدر hâlâ üçbuçuk yaşındadır deyücek mezbur Elhac Yunus'dan sıdk - ı mekaline beyyine taleb olundukda Hızır bin Elhac Hasan ve Elhac Şaban bin Ahmed ve Elhac Mustafa bin Şah Hüseyin naam kimesneler hazırun olub istişhad olundukda eda - yı şehadet edüb filvaki işbu beyaz tülü sağ uyluğunda alâmet - i cerhi olan ayğır tayı merkum Flhac Yunus'un mülk doru alnı sakar ayakları sekili kısrağından doğdu üçbuçuk yaşındadır veçhi meşruh üzre kısrağı nitaci نتاجی idüğüne şahitleriz şehadet dahi ederiz dediklerinde gıbbe riayete şerait il- kabul şehadetleri hayyiz - i kabulde vaki oldukdan sonra zikrolunan tayın sinni merkum Elhac Yunus'un beyan etdüğü tarihe muvafık bulunmağın zikrolunan tay merkum Elhac Yunus'a hükümbirle mahüve el - vaki bit - taleb kayd - ı siclolundu hurrire fi evasıt - ı Receb sene 1018

[63] Bu cemaatin, Karacaahmed köyü yakınında oturduğu, 27. defterin 197. sayfasında da tasrihedilmektedir. Manisa Şer'iye sicilleri.

Şühud ül-hâl

Veli bin Hamza · *Elhac Sündük bin Elhac İsmail* · *Mustafa bin Osman* · *Ahmed bin Ali*
Çelebi ibni Mehmed Efendi ve gayrühüm

64

Yürükândan Karabahşi قره بخشى ve براق اصلى cemaatleri

...ve tül - kuzat vel - Hükkâm maden ül - fazl -ı vel -kelâm ...u... ve kKadıları zidefazlühuma tevki - i refi - i Hüma- ...sıl olucak malûm ola ki sabıka Vezir - i sani olub hâ- ...kaid olan iftihar ül - eali vel - eazım müstecma - i cemi ...ali vel - mefahim zilkadr - i devlet الراخه vel - izühu el - ... الطاف بصنوف الخفوف Hafız Elhac Ahmed paşa damemeali- ... tarafından şöyle arzolundu ki Yürükân taifesinden قره بخشى ...şi ve براق اصلى cemaati südde - insaaetimden müşarünileyhe ... tayin olunub serbest iken hâlâ Beylerbeyi... (Vesikanın ... tarafı yırtıktır) (1018)

65

Saruhanlu Cemaati

(Toyyusuflu köyü civarında) [64]

...dur ki kaza yı Manisa'ya tabi Toyyusuflu naam kariye ... İbrahim bin Turmuş ve Abdi bin Mehmed ve Hüseyin bin ... ve Mustafa bin Osman vesair ehali-i kariye-i mezbure ... şer'e mahrusa-i Manisa sakinlerinden Mehmed Bey ibni ... Bey naam kimesneyi ihzar ve mahzarında herbiri bast-ı ... kılub kariyemiz kurbinde Ilgun ormanı demekle maruf ... ki kıbleten Bekmezcikumu anın mehazisinden Raziyane- ... ز demekle maruf mevzide olan ince karaağaca ve

[64] Eski vesikalarda, Manisa'ya tabi olarak gösterilen bu köy, bu ...tur.

İsa ve Kurdca قوردجه tarlalarına ve şarkan gene Pekmezcikumuna ve Hassa ve şimalen Balaban geçidine müntehi olan orman kadimden mer'amız olub hariçten kimesne dahledegelmiş değil iken hudud-u mezkûre dahilinde mer'amızın bir mikdar yerine mezbur Mehmed Bey çift koşub ziraat etmek ister bundan akdem kariyemiz kurbinde olan Saruhanlu cemaati bazı arazı açub müdahale etdiklerinde üzerine kıbel-işer'den Naib varub zikrolunan hudud ile mahdud olan orman mer'amız idüğü husema müvacehelerinde şühud-ü adul ile isbat olunmuşdur deyu sabıka Manisa Kadısı olan Mevlâna Veli Efendinin Naib - i münab-ı olan Receb Efendi ibni Yusuf imzasiyle عطاة bir hüccet ibraz edüb bilmüvacehe feth ve kıraat olundukda filvaki mazmun-u huccet ahali-i mezburenin kelâmını musaddak olub mezbur Mehmed Bige vaki-i hâl sual olundukda filvaki zikrolunan ormandan Sipahi marifetiyle bir mikdar yer açub çift koşdum velâkin mazmun-u huccette tayin olunan hudud ile mahdud ormanda bunların mer'aları olub veçh-i meşruh üzere sabit olduğu malûmum değildir deyu inkâr edecek Şaban bin Receb... naam kimesneler hazıran olub filvaki bundan akdem Saruhanlu cemaati zikrolunan ormandan bazı arazi açub müdahale edüb ahali-i mezbure ile mabeynlerinde münazaat-ı besire vakıa oldukdan sonra üzerine Naib-i müşarünileyh Efendi varub zikrolunan hudud ile mahdud olan orman kariye-i Toyyusuflu mer'aları idüğün şühud-u adul ile cemaat-ı mezbure muvacehelerinde isbat edüb yerlerine huccet verildi veçh-i meşruh üzre mazmun-u huccete şahitleriz şehadet dahi ideriz dediklerinde gıbbe riayete şeraitil-kabul şehadetleri hayyiz-i kabulde vakıa oldukdan sonra mucibine hükümbirle bu huruf ketbolunub yed-i talibe vaz olundu hurrire fi evahir-i Şevval il-mükerrem liseneti semaniaşere ve elf (1018)

66

باقل Cemaati

Veçh-i tahrir-i huruf budur ki باقل cemaatinden sakin yir-ibeş nefer kimesneler sene sitte aşere ve elf ve sene seb'a ..ere ve elf tarihinde vaki Resm-i Bennakleri alınıb yedlerine ..messük verildi kimesne mani olmıya (1018) **İmza** (Okunamadı)

67

Çungarili جونغارلی Cemaati
(Otlaklara girüb rüsum vermemeleri)

Akza kuzat ül-müslimin ve evlâ vülât ül-müvahhidin ma-..n ül fazlü vel-yakin varis i ulûm ül-enbiya vel mürselin huc-..t ül-halk alel hakk-ı ecmain el muhtas bilmezid-i inayet ül-..lik ül-muin Mevlâna Manisa Kadısı zidet fezailühu ve kıd-..et ül-ümeray il-kiram ve umdet ülküberay il-fiham zülkadr-i ..l-ihtiram el-muhtas bimezid-i inayet ülmelik ül allâm Saru-..an Sancakbeyi dame izzühu tevkii ref-i Hümayun vasıl olu-..k malûm ola ki Liva-yı Hümayunun kâtiblerinden darende-i ..man-ı vacib ül iz'an kıdvet ül-erbab üt-tahrir vel-kalem ..det ül-eshab üt tahrir vel-kalem umdet-ü eshab üt-takrir ..er rakam kâtib Ahmed zidekadrühu südde-i saadetime gelüb ..yle arzeyledi ki kaza-yı mezbure tabi Akçahavlu naam ka-..yede mensub Piyade çiftliklerinden berat-ı Hümayunum ile ..utasarrıf olduğu çiftliklerde... ve Mesut ve Uzun Halil ve ..yh الدن ve Divane ve Memi Bey ve Kara کك naam çiftlik-..nin sınuru içinde hariçten Çungarili جونغارلی naam cemaat-.. on kadar ev davarları ve koyunları ile otlak zamanında ..üb toprağında oturub otundan ve suyundan intifa edüb ..r ve resim bir nesne vermeyüb bunun âdemisi kanun üzre ..k hakkı taleb eyledikde sizin toprağınızda oturmazız deyü ..mekde teallül edüb Timarı mahsulüne gadrederler imiş ..urdum ki hükm-ü şerifim ile eri vardıkda husema müva-

cehesinde hak üzre göresiz arzettiği gibi olub Timarı toprağına hariçten davarları ile otlak zamanında gelüb otundan ve suyundan intifa edüb öşür ve resim gibi nesne vermiyen herkim olurlarsa olsun her üçyüz koyunları bir sürü itibar edüb âlâ sürüden bir koyun evsat sürüden bir şişek edna sürüden bir toklu otlak resmi hükmedüb güzeştesiyle alıveresin kanuna muhalif ol veçhile taallül etdirmiyesin mütemerridi سكدوب eslemiyeni yazub bildirüb tekrar şikâyet olunmak eylemiyesiz şöyle bilesiz ve baad en-nazar bu hükm-ü Hümayunumu âdemi elinde ibka edüb alâmet-i şerife itimad kılasız tahriren fi evahir-i şehri Safer il-muzaffer sene semane aşere ve elf minhicret in-Nebeviyye aleyh-i efdal it-tahiyye (1018)

Bemakam - ı Kostantaniyye

68

Başıbüyük Yürükânı

Budur ki Yürükân-ı Başıbüyük taifesinden Yaramış بن ... bin Kubad karındaşı Habib bin Kubad müvacehsinde tav'an ikrar ve takrir-i kelâmedüb bundan akdem fevtolan babamız Kubad'dan irs-i şer'le bir reis deve ve bir reis merkeb kalub ikimüz rızamızla ben merkebi alub kabzedüb ve mezbur dahi deveyi alub ve kabzedüb birbirimizi rızalaşub kat'ı alâka eyledik husus-u mezbura müteallik davamız yokdur dediklerinde mezburanın ibrası kaydolundu fi evasıt-ı Cemaziyelevvel sene (1018)

Şühud ül - hâl

Mehmed bin Yusuf	*Veli bin Mehmed*	*Murad bin (okunamadı)*	*Ramazan bin (okunamadı)*	*ve gayrühüm*

69

Karamanlı Cemaati

Budur ki Karamanlı cemaatinden Veli bin Minnet naam kimesne mahfil-i Kazada Himmet bin Hamza naam kimesne-

...vacehesinde dava edüb bundan akdem mezburun mütevef... karındaşı Yusuf naam kimesne cemaatimiz arasında katlol... deyu ehl-i örf cümlemizi rencide eylediğinde mezbur ...suf benden dokuzyüz akçe benden (fazla) alub ehl-i örfe ...rmişdir dediği kaydolundu

Şühud ül - hâl

... bin ...eb	*Sadık bin Mehmed*	*Mustafa bin Ali*	*İbrahim bin Bali*	*ve gayrühüm*

70

Maraş, Sivas, Erzurum eyaletlerinden gelen Reayanın on yıldanberi oturanlarının kaldırılıp yerlerine götürülmesi hakkında [65]

...' Ekazi-i Kuzatül-müslimin efahir-i vülat ül-müvahhidin ... el-fezail vel-yakin huccet ül-hak alel-halk il-ecmain vere... ulûm ül-enbiya vel-mürselin el-muhtassun bimezid-i ina...-il-melik il-muin Manisa ve Gemlik ve Sakız kadıları zidet ...ilühüm ve marifet il-Kuzat vel-Hükkâm maden il-fazl-ü ...-kelâm Mevlâna Midilli Kadısı zidefazlühu tevki-i refi-i Hü...yun vasıl olucak malûm ola ki Anadolu ve Mer'aş ve Si... ve Erzurum ve Haleb eyaletlerinden ve gayriyelerden ...-yı mezbura gelüb onyıldanberu tevattun eden Reaya ...dırılub gene kendinmî yerlerine gönderilmek babında ferma... âlişanım sadır olmuşdur buyurdum ki Dergâh-ı Muallam ...vuşlarından kıdvetil-emasil vel-akran Hasan Çavuş zidekad... vusul buldukda mezbur kulum mübaşeretiyle bu hususa ...irünüz bizzat mukayyed olub zikrolunan eyaletlerden ve ...riden on yıldan berude kalkub taht-ı hükûmetlerinden ge... tavattun eden ve bilfiil tavattun etmeyüb serseri gezen ...ya taifesini kaldırıb ve bir yurd edenleri geru yurdların ...et dirüb kadimi mekânlarına gönderesüz ve emrime mu-

[65] Buna dair diğer bir sürgün emri, 33. defterin 204. sayfasında ...dır.

halif inad ve muhalefet etdirmiyesiz inad ve muhalefet edenlerin üzerlerine mukdim âdemler havale edüb zecrile kaldırub eski yerlerine ve kânlarına ve yurdlarına irsal eyliyesiz amma bu bahane ile on yıldan ziyade tavattun eden Reayayı yerinden kaldırmak olmaz olveçhile rencide ve remide eylemekten begayet hazer eyleyesüz şöyle bilesiz alâmet - i şerife itimad kılasız tahriren fi evahir-i şehr-i Şevvalilmükerrem sene semane ve aşere ve elf (1018)

Bemakam - ı Kostantaniyye

71

اشقلقورلر Sarıcalar ve قلجان cemaatleri

Şeriat nisab Mevlâna Mahmud Efendi kamiyab

Tahiyyat-ı safiyyat ithafından sonra inha olunur ki işbu sene tis'a aşere ve elf zilhiccesinin yirmibirinci gününden Bozguş kazası بورغوش size ithaf olunub ehl-i ilim olduğunuz zaahir ve kemal-istihkakınız baahir olmağla yevmi yüzelli akçe ile tevcih olunmuştur gerektir ki kazayı mezbur ve tevabi-i kadimesinden cemaat-i اشقلقورلر ve cemaat-i Sarıcalar ve قلجان ve sair cemaat-i kadimesinde ahkâm-ı şer'iyye edüb ihrac-i berat ile mukayyed olasız ves-selâm fi 25 şehr-i Muharrem-il haram sene işrin ve elf (1020)

Ketebehu Feyzullah El-kadi beasakir-i Anadolu El-mamure

72

Akkeçilu Yürükânı

Muktaa-i Memleha i Saruhan ve Güzelcehisar ve Yürükân-ı Akkeçilu Deruhde i Kurd ve Mehmed

Budur ki Havassı Hümayundan Liva-yı Saruhanda olan mukataata berveçh-i iltizam nazır olan Kâtib Mehmed Çavuş ibni Abdullah meclis-i şer'i hatiri lâzım üt-tevkirde mah-

...a-i Manisa sakinlerinden Kurd Bey İbni Ramazan ve ...hmiyye-i Tire kazasına tâbi Kızılcahavlu naam kariyeden ...hmed Bey ibni Hüseyin Kethuda müvacehelerinde ikrar ve ...rafedüb nezaretinize dahil Saruhan memlehası mukataası ...lunan akdem binondokuz Ağustos iptidasından üç yıla va-...ca onsekiz yük akçe Süleyman Çavuşun üzerinde olub ...ptederken bu defa mezbur Süleyman Çavuş maktulen fevt ...mağla mezburen Kurd ve Mehmed gelüb altmış bin akça ...yade ile mukataa-i mezkûreyi on sekiz yük ve altmış bin akçeye ... bundan gayri Güzelcehisar ve tevabii mukataasını binon ...kiz ramazanından üç yıla varınca dört yük ve yetmiş bin akçeye ve gene Yürükân-ı Akkeçilu Mukataatını bin on sekiz ...abanında üç yıla varınca yüz yetmiş bin akçeye cümle üç ...t'a aklâmı tevarih-i muhtelife ile cem'an yirmi beş yük ak-çeye talibler olmagın deruhde olunub şol şartla ki kanun üzre ...rar ve mün'im ve mamul küfelâ ve müzekkiler verüb ve ...st elyem mucibince her üç ayda bir irsaliyelerin verüb zik-rolunan Mukataatı tahvilleri âhar olunca zapteylesünler dedik-de mezburan Kurd ve Mehmed dahi veçh-i meşruh üzre Mu-kataat-ı mezbureyi berveçh-i iştirak İltizam ve safi teslimata kabuleyledik deyu Nazır-ı müşarünileyhin kelimat-ı meşruha-sını bilmüvacehe tasdik etdikden sonra tarafeynden saadır olan ikrar ve tasdik ketbolundu tahriren fi evasıt-ı Muharrem il-ha-ram minşühur sene işrin ve elf (1020)

Şühud ül - hâl

Hüseyin Ağa Müteferrika-i Dergâh-ı Âli	*Mehmed Çaviş ibni Hüseyin Ağa*	*Mustafa Bey ibni Abdullah*	*Mehmed Çelebi*
...ane Ahmed bin Mehmed	*Hamza bin Osman*	*Mehmed Çelebi bin Memi Bey*	*Hüdai Bey ibni Mustafa*

73
Yağcılar Cemaati [66]

Veçh -itahrir - i huruf budur ki Yürük taifesinden olub Yağcılar cemaatinden bundan akdem fevtolan Elhac Ali'nin Avarızı için vakfettüğü altıyüz akçenin Mütevellisi olmayub bir Mütevelli lâzım olmagın gene müteveffa - yı mezburun oğlu olan Turali kıbel - i şer'den Mütevelli tayin olundu tahriren fit tarih el - mezbur (1019)

74
Hüseyinler Cemaati
(Belen nahiyesinde)

Budur ki دندار Dindar naam kariyeden Halil bin Hamza Belen nahiyesinde Hüseyinler cemaatinden İsa bin İbrahim naam kimesneyi ihzar ve müvacehesinde takrir - i dava edüb bundan akdem iki yıldır bir kestane tülü kancık merkebim zayi olmuşidi hâlâ mezburun yedinde buldum talebederim dedikde gıb es - sual mezbur İsa cevab verüb zikrolunan merkebi Balikesir'e بالكسره kazasından Mehmed naam kimesneden dokuz yüz akçeye aldım ben şire idelu üç yıl üç aydır dedüğü kayd-ı siclolundu tahriren fi evahir-i Cemadelûlâ sene (1020)

75
عرب عميلر Arabammiler Cemaati

Arabammiler cemaatinden vefat eden Veli yedinden mukaddema قلجان Kadısına onüçbin akçe verilen Reayadan cem'olunmadın mezkûr Veli vefatedüb meblâğ-ı mezbur evlâd-ı sigarına intikal etmeğin sigarın Vasisi ve validesi Cennet Hatun ibneti Ali meblağ-ı mezburu Reaya zimmetlerinden... Hasan bin Temur تمور naam kimesneyi mütevelli etmegin baad el-kabul kayıdşüd (1020)

[66] Bugün, Manisa'nın, bu isimde bir köyü vardır.

76

موناق Cemaati (67)
(Küçükevlu قلجان taifesinde)

Konub göçmekten fariğ olan cemaatlerin rüsumlarını yerleştikleri yerlerin Subaşılarına vermeleri hakkında

Akza Kuztat ül-müslimin evlâ vülât ül-muvahhidin maden il-fazl-ü vel-yakin huccet ül-hak alel-halk-ı ecmain varis-i ulûm il Enbiya velmürselin el-muhtas bimezid-i inayet il-melik il-müin mevlâna تيره Tire [68] Kadısı zidefezailühu ve mefahir ül-Kuzat vel- Hukkâm maadin ilfezail-i vel-kelâm Saruhan sancağında vaki olan Kadılar zidefazlühum tevki-i refi-i Hümayun vasıl olucak malûm ola ki كوچك اولوقلجان taifesinden darendegan-ı ferman-ı Hümayun موناق naam cemaat südde-i saadetime âdem gönderüb söyle arzuhal eylediler ki bunlar Beylerbeyi Reayasından olub her sene vaki olan hukuk ve rüsum ve cürm-ü cinayetlerin ve bedhavaların Subaşılarına eda eyleyüb ve bazısı konub göçmekle gezdikleri yerlerde kadimden olugeldüğü üzre Resm-i Otlakların Havass-ı Hümayun Eminlerine verüb ve bazıları hali bir kaç senedenberu konub göçmekten fariğolub taht-ı Kazalarunuzda kimi Havass-ı Humayun içinde ve yeni Zeamet ve Timar toprağında karar edüb ziraat ve haraset ile mukayyed olub ve uhdelerine lâzım olan rüsumların sakin oldukları yerlerde Subaşılarına verüb eda edüb ve hasıl olan terekelerinin öşür ve resmi Otlaklarını da Havassı Hümayun Eminlerine ve Zeamet ve Timar toprağında sakin olanlar toprak sahiplerine eda ederler iken hâlâ Ümenadan bazı kimesneler Zeamet ve Timar toprağında sakin olanlar da alâkadarları değiken Rüsum-u Otlak talbedüb zulm-ü teaddi eyledüklerin bildirüb hükm-ü Hümayunum talebeyledikleri ecilden

[67] Bu cemaate, منقجاجق imlâsı ile de rastlanmaktadır. Defter: 40. S: 64

[68] Eski vesikalarda Tire'nin imlâsı, تيره şeklinde geçmektedir.

buyurdum ki hükm-ü şerifimle vardıklarında bunlara olveçhile dahlolundukda hüsema müvacehesinde hak üzre teftiş edüb göresiz bunlar Havassı Hümayun Reayasından olmayub filvaki mirimiran Reayasından olub uhdelerine lâzım olan Rüsumların Subaşılarına eda edüb ve öşürlerin Resm-i Otlakların Toprak kadılarına verüb mezkûrların alâkaları yoğiken rencide eyledükleri vaki ise men ve def'edüb... ol veçhile rencide etdirmiyesiz mütemerridi ve eslemiyeni isim ve resimleriyle yazub bildiresiz tekrar şikâyet olunmalu eylemiyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerife itimad kılasız tahriren fi evasıt-ı şehr-i Şaban il mübarek sene 1020.

Bemakam-ı Kostantaniyye Elmahrusa

77

چندرلو Çandarlu افشاری Afşari ve یورك Yürükleri . (Türkman taifesinin emridir)

Emir ül-ümera-yil-kiram kebir ül-küberay il-fiham zülkâdr-i vel-ihtiram sahib ül-izz-ü vel-ihtişam elmuhtas bimezid-inayet il-melik il-âlâ Anadolu Beylerbeyisi dameikbalühu ve akza kuzat ül-müslimin evlâ vülat ül-müvahhidin maden ül-fazl-ü vel-yakin hüccet ül-hak alel-halkı ecmain varis ül-ulûm ül-Enbiya vel-mürselin elmuhtas bimezid-i inayet il-melik il-muin Mevlâna Manisa kadısı zide fazlühu ve mefahir-il-kuzat vel-Hükkâm maadin ül-fazl-ü vel-kelâm Eyalet-i mezburede vaki kadılar zidefezailühum tevki-refi-i Hümayun vasıl olacak malûm ola ki Valde Sultan tabe serahünün Üsküdar'da vaki camii şerif evkafı Reayasından olub konar ve göçer Türkman taifesinden Çandarlu ve eğer Afşari افشاری ve یورك naam cemaatlerden darendegân-ı ferman-ı hümayun Çandarludan Mirza Kethuda oğlu میرزو Afşar'dan غیاد ve Musa ve اسمعیل یورکدن Fakih ve Hacı Karaca ve Mustafa ve... naam kimesneler dergâhı muallâma âdem gönderüb Türkman taifesinden olun Danişmendlu'dan ارزمان Arzıman naam

...ları Manisa kazasında otururlar iken bunların üzerine varub ...ası olmayub uhdelerine lâzım olan hukukların Valide Voy...sına verirler iken mezbur Arzıman bunları tutub muhkem... ve habsedüb hilâf ı şer'i şerif bunlar ile yirmi nefer kimes...r (den) cebren üçyüz akçelerin alüb ve ehl-i iyallerin hilâf-ı ... şerif rencide edüb daima bu veçhile teaddi ve fesaddan ... olmadığın bildirüb icra - yı hak olunmak babınd emr - i ... talebettikleri ecilden buyurdum ki hükm-ü şerifimle var...larında husemayı beraber edüb gıybet ederlerse mezburu ...sangınızın taht-ı kazasında bulunur ise şer'ile buldurması ... olan kefillerine buldurub getürdüb bir defa şer'ile fasıl ... özr-ü şer'i on beş yıl geçmemiş ise hak üzre onat veçhile ... edüb göresiz kaziyye arzettikleri gibi ise olbabda muk...yı şer' kuvvetimle âmil olub baad es-subut şer'ile müte...cih olan hakların hükmedüb bikusur alıverdikden sonra bu ...dı eden muhtac-ı arz ise muhkem hebsedüb arzeyliye... değil ise şer'ile hakkında lâzımgeleni icra eyliyesiz hilâf-ı ... şerif kimesneye iş etdirmiyesin tamam hak üzre olub ...ir ve telbisden ve şühud ve zordan hazeredüb kaziyyeye ... olmıyanı dahletdirmiyesiz temerrüdü سكدوب eslemiyeni ... bildiresiz tekrar şikâyet olunmalu eylemiyesiz şöyle ... alâmet-i şerife itimad kılasız tahriren evahir-i şehr-i ...lmuzaffer sene ihda aşere ve elf (1021)

Bdmakam-ı Konstantaniye Elmahrusa

78

جلاق Cıplak Cemaati

Budur ki Cıplak cemaatinden Seydi Ali bin Nasuh Sard ... tabi Âdil naam kariyeden Mehmed bin Ahmed'i ...i şer'e ihzar ve müvacehesinde dava edüb tarih-i ki... bir ay mukaddem iki reis kısrak ve bir katırım sirkat ...şdu mezburu mazanne ittihaz edüb bunu ahzettirdiğim... ...n bir Said arab getirüb badehu kısrakları taleb etdi-

ğimde kısrak Derzili naam kariyeden Ahmed Beşe naam kimesnenin evinde saklıdır deyu refiki ve damadı Hamza Ar... naam kimesneyi benim refikim ile koşuverüb göndermiş iki gündür gelmedi vakii hâl sual olunub mücibin taleb... dedikde gıb es - sual merkum Mehmed bilkülliyye inkâr... kaydşüd tahriren fi gurre - i Şaban 1022

Şuhud

Muhiddin Halife El - Hatib — *Muhiddin Halife El İmam* — *Şeyhzade Mustafa Çelebi* — *Muslihiddin Efendi Ahmed Ç... Elmüderris*

79

بكركلى taifesi

Budur ki ekrad taifesinden Mehmed bin Ahmed gene Türkman - ı mezbureden بكركلى cemaatinden Ali bin Turak (Durak) Hamza ibni Elhac Ramazan müvacehesinde ikraredüb bundan akdem hemşirem oğlu Beyazid bin Budak بداق naam mevrusum مورم gaib olub mezburan içün katletmişlerdir deyu maza... edüb dava etmişdim tecessüs etdiğimde gayri vaki olub bunlar bigünah idüği malûmum olmagın terk - i dava etdüm min-baad dava ve nizaım kalmamıştır dedikde mukirr - i mezburun ikrarın el -mukırrün leha vicahen kabul ve tasdik ettikten sonra mahüve el-vaki kayd - ı siclolundu. Tariren fi 26 şehr - i Ramazan sene 1022

Hüseyin bin Mustafa — *Hamza Efendi ibni Elhac Halil* — *Bekir Efendi ibni Nebi* — *İbrahim Bey ibni Sinan*

Nuh Çelebi ibni Mehmed — *Şaban bin Receb* — *vegayrühüm*

80

Otamışlar اوتامشلر cemaati

(Belen civarında)

Otamışlar cemaatinden Elhac Halil bin Elhac Mehmed ve Elhac Musa bin İslâm ve Musa bin Hacı Mehmed naam kim...

Belen nahiyesine tabi Saruhanlı naam kariyeden Hamza ve Nebi Bayram (nam) kimseler mahzarında dava edüb ...lar bizim cemaatimizden üzerlerine lâzımgelen tekâlifi ile maan vermeden teallül ederler sual olunsun dedikde ...sual mezburan cevabında bizim babamızı muharrir i vilâ... ...dikde طغان حصاری Doğanhisarı naam kariyede hane i avarıza ...ledi deyu mukaddema Belen nahiyesinde Naib üş şer'olan ...d Efendi imzasiyle huccet ve sene isneyn ve sittine ve ...iccesinin evahirinde tarihli bizlere huccet ibrazedüb ve Receb efendi bin Hacı Şaban ve Mehmed Efendi Bin ... naam kimesneler mazmun u huccete şehadet etdikleri ...şüd 1026

81

تورمان taifesi

...r ki تورمان taifesinden Hüseyin bin Pirali meclis-i şer... ...n camii mahallesinde sakin Mehmed Halife İbni Ab... ... müvacehesinde takrir-i dava edüb Hüseyin bin Hasan ...saba bundan akdem yetmişbeş reis koyun herbir ...doksanar akçeye bey'etmiş idim mezbur Mehmed Ha... ...-ı maline kefil olmuşdu akçem talebederim sual olun... ...kde gıb es-sual mezbur Mehmed Halife zarar-ı male ...ilen nefsine kefil dedüğü kayd-ı sicilolundu tahriren ...kade sene 1027

Şühud

... bin ...	*Şeker bin Süleyman*	*Mehmed bin Bali*	*Mehmed bin Şüca*	*vegayrühüm*

82

Kozluca ve Timurcular Yürükânı

Sultan Murad Evkafı Reayasından olub rüsumlarına dahletmek istiyen Subaşı ve Umena ve Ummal taifesi hakkında şikâyetleri. Sultan Murad Evkafı Reayasınındır (69)

Akza kuzat ül-müslimin evlâ vülât ül-müvahhidin maden ül-fazl-ü vel-yakin huccet ül-hak alel-halk-ı ecmain varis-i ulûm ül-enbiya velmürselin elmuhtas bimezid-i inayet il-melik il-muin Mevlâna Manisa Kadısı zidet fezailühu tevki-i refi-i Hümayun vasıl olucak malûm ola ki Yürükân-ı Bergama Perakendesinden olub Kara ﻩﺭ nam-ı diğer Kozluca ve Timurcular naam cemaatten olan taht-ı kazamda sakin Dareudegân-ı ferman-ı Hümayun Mehmed İsa ve Mustafa ve Halil ve Hasan ve... naam kimesneler dergâh-ı muallâma âdem gönderüb bunlar mahmiye-i mahrusada vaki merhum Sultan Murad Han Gazi evkafının defterde mukayyed abaanceddin Raiyyeti ve Raiyyeti oğullarından olub vaki olan rüsumların vakıf Zabitlerine verüb ve vaki olan hususların dahi Vakıf Zabiti görüb serbest olub hariçden dahlolunmaz iken hâlâ Beylerbeyi ve ve Sancak beyi Subaşıları vesair Umena ve Ummal taifesi üzerlerine konub badehu meccanen yem ve yemliklerin aldıklarından gayri nahak yere akçelerin alub bunun emsali nesneler teklifedüb daima rencide etmekden hali olmayub ellerinden âciz olduklarını bildirüb emr-i şerifim taleb etmeğin imdi evkaf-ı selâtinden minküllilvücuh serbesttir vaki olan hususları Vakıf zabitleri görüb hariçden dahlolunmak caiz değildir vakfın reayasına ahardan dahlolunduğuna kat'a rıza-yı hümayunum yokdur Buyurdum ki hükm-ü şerifimle vardıklarında ol veçhile bunda dahlolunursa husema müvacehesinde hakk-u adl üzre teftiş ve tefahhus edüb göresiz arzolunduğu üzre ise Beylerbeyi ve Sancakbeyi Subaşılarına ve Umena ve Ummal tai-

(69) Manisada cami ve imareti, medresesi bulunan Üçüncü Murad

...ne muhkem tenbih ve tekid eyliyesin ki vakf-ı mezburun ...ası üzerlerine konub ve badehu meccanen yem ve yem-...rin (alub) ve hilâf-ı şer' nesne teklif etmeyüb akçelerin al-...mayub vaki olan hususlara(ı) vakıf zabitleri görüb hilâf-ı ... ve kanun vakıf reayasını rencide etmiyeler ve etdirmiye-... ve şimdiyedeğin hilâf ı şer' ve kanun nesnelerin dahi almış-... ise baad es sübut eshabına giru alıvirirsin şöyle ki esleme-... bu defa dahi veçh i meşruh üzere bunları rencide ederler ... şöyle vukuu üzerine arzeyliyesin ki sonradan haklarında ...i şerifim ne veçhile saadır olursa amel oluna tekrar şikâ-...yet olunmalu eylemiyesin şöyle bilesin alâmet-i şerife itimad ...asın tahriren fi evail-i şehr-i Cemaziyelahire sene seb'a ve ... ve elf (1027)

Bemakam ı Kostantaniyye Elmahrusa

83

قره يغمورلو Karayağmurlu Cemaati

Mefahir ül kuzat vel-hükkâm mefahir ül-fezail vel-kelâm ...yet-i Anadolu'da vaki olan Kadılar zidet fazlühum tevki-i ...-i hümayun vasıla olucak malûm ola ki havassı hümayun-... darendegân ı ferman-ı hümayun Karayağmurlu naam ce-... ehalisinden Nesimi ve Mustafa -Şahverdi ve Yakub ve ...n ve İsmail ve Mürüvvet ve Şahveli ve gayriler südde-...detime şöyle arzeylediler ki bunlar konar ve göçer Türkman ...lesi olub her sene üzerlerine lâzımgelen hukuk ve rüsum-... kendi zabitlarinden gayri ve hariçten kimse alıgelmemiş ... ve ahar kimesnenin defterlu Reayası değil iken ve ...du zabitlerinden gayri kimse dahledegelmiş değil iken hâlâ ...ı kazalarınızda konub göçtükleri yerlerde bazı Beylerbeyi ...vodaları ve Sancakbeyi Subaşıları âdemleri Voyvodaları ...beyi zuama ve Erbab-ı Timar ve Çingâne Haraççıları ...kufat Eminleri ve Havası Hümayun Emileri vesair Ümena ... Ummal tekrar bunlardan hukuk ve rüsum talebedüb top-

rağımızda yürüssüz cürm-ü cinayet ve badıheva verün deyu ziyade atlu ile evlerinin üzerine gelüb ehl-ü iyalinin üzerine konub müft ve meccana yem ve yiyecek Selâmlık ve nalbaha ve konuk ve göçek قونق وكوجك deyu nice akçelerin alub olugelene muhalif rencide eylemekden hali değiller imiş imdi Havassı Hümayun Eminleri kendu reayasından gayrisine dahletmek caiz değildir Hususa bunlar Havassı Hümayundan Karayağmurlu cemaati olub minküllivücuh serbesttir harîçien kat'a dahil ve kendu eminlerinden gayri kimesne rencide eylemeyüb men' ve def'olunmak babında def'atla ellerine emr-i şerifim dahi verilmişken gene memnu olmayub hilâf-ı şer' ve kanun rencide edüb zulmeylemekden hali değiller imiş buyurdum ki hükm ü şerifimle vardıklarında bu hususu hak üzre teftiş edüb göresiz herkangınızın taht-ı kazasında bulunurlar ise mukayyed olub bunlardan olveçhile resim talebedenlerin bunlar defterinde mukayyed Raiyyet oğlu Raiyetlerinden olmayub ve vaki olan Rüsum u Raiyyetlerinden ve hukuku şer'iyyelerini kendu Eminlerine eda ederler iken hâlâ hariçten eğer Beylerbeyi Subaşıları ve miriliva âdemleri ve Voyvodalar olveçhile dahl-ü taarruz edüb zulmederler ise eyyam-ı adalet فرجامده fukaraya bir veçhile zulm ü taaddi olunduğuna kat'a rıza-yı Hümayunum yokdur mezkûrlara muhkem tenbih ve tekid eyliye siz ki kendu Eminlerinden gayri bir ferdi ve sair Umena ve Ummal ve ehl-i örf namına olanları kat'a bunlara dahletdirmeyüb lâzım olub vardıklarında dahi iki üç nefer âdemle varub ve herne alınmak lâzımgelürse nehr-ı cari üzre ihtiyarı ile satanlardan akçeleriyle aldırub ve cürm-ü cinayetlerinden ve rüsum-u örfiyelerinden dahi kendi Eminlerine aldırub hariçten bir ferdi dahletdirmiyesiz eğer resm-i bennak ve resm i arusane ve kul ve cariye müjdegânesine ve gayri badıhavalarına ahardan bir ferdi dahletdirmeyüb resm-i benneklerin dahi kendi Eminlerine aldırub evlu olanlardan onikişer ve mücerred olanlardan altışar akçe resm-i bennaklerin aldırıb ziyade bir akçe ve bir habbelerin aldırmıyasız ve bu babda tarafımdan ellerinde emr-i şerifim

mucibince Divan-ı Hümayunum tarafından dahi hükm-ü hümayunum verilüb minbaad hariçten bir ferdi dahl-ü taarruz ettirmeyüb men' ve def' eyliyesiz şöyleki memnu olmazlar ise yazub arzeyliyesiz tekrar şikâyet olunmalu eylemiyesiz şöyle bilesiz ve baad en-nazar bu hükm-ü hümayunumu ellerinde ibka edüb alâmet-i şerife itimad kılasız tahriren fi evahir-i Cemaziyyelevvel sene semane aşerete ve elf min el-hicret en-Nebeviye kayd fi Cemadeulâ 1029

Bemakam-ı Kostantaniyye Elmahrusa

84

Okçular Cemaati

Budur ki Emlâk nahiyesinde Karagöl naam yaylakla sakin Okçular cemaatinden Hasan bin Hüseyin'in zevcesi Ayşe bint-i Bekir ve Kebir oğlu Ahmed naam kimseler meclis-i şer'e gelüb cemaat-i mezbureden Veli bin Bali ve Nesimi bin Hasan ve İlyas bin Seydi ve Halil bin Kurt ve Halil bin Veli ve Hızır bin Seydi ve Ali bin Bali ve İlyas bin Turmuş naam kimeseler müvacehesinde ikraredüb مزبور mezbur Hasan Menemen kenarından gelirken nehr-i Gedus'dan Dere naam kariyyeye giderken gemi bulunmamak ile kenarından giderken biemrillâh yar yıkılıb iti ile bile Gedus içine düşüb nehr-i Gedus içinde garkolmuş mezburlardan ve gayrilerden dava ve nizamız yokdur dediklerinde mahüve el-vaki kaydolundu tahriren fi 15 şehr-i Receb 1029

V

Hicrî 1280 - 1290 yıllarına aid Sicil Defterlerine göre Aşiretlerin son iskânında dağılışlarını gösterir Cedvel :

Aşiretin adı		Oturduğu yer veya Bölge
Abdal	Aşireti	Adala bölgesi
Akkocalı	»	Büyük Belen ve Gördük civarlarında
Alıcı	»	Sart civarında
Anamaslı	»	Borlu nahiyesinde
Tekeli	»	Palamut'da Süleyman obası
Tahtacı	»	Yaykın (Akhisar) Ortapare nahiyesi (Demirci) Borlu nahiyesi (Gördes)
Carık	»	Kula kazasında
Çepni	»	İzzeddin köyü, Sakaraltı naam mahal ve Ilıca nahiyesi. Belen'de Sazo bası, Palamud nahiyesi
Çaparlı	»	Emlâk'de (Emlâkdere), Güzelhisar'ın Kilise köyünde (Menemen Güzelhisarı'nın), Kilimalanı mevkiinde, Sırtlanda.
Çakal	»	Değirmenderesi (Belen), Gürle'de
Harbendeli	»	Adala civarı, Eşme kazası
Doğacalı	»	Mihailli çiftliği (İshakçelebi), Belen
Derici	»	Mamaklı, Uzunhasanlı (Yunddağı), Beydere, Yağcılar, Sarınasuhlar (Yund dağı), Menemen Güzelhisar'ı, Çamlıca (Yunddağı)
Donsuz Arablı	»	Nif (Kemalpaşa) civarı.
Sancaklı	»	Karaoğlanlı Çobanisa, İğdecik, Bozköy (Palamut), Nif (Kemalpaşa) civarı
Sepetçi	»	Eski Emlâk nahiyesi

Aşiretin adı		Oturduğu yer veya bölge
[illegible]lâh Tahtacı aşireti		Belen civarı
[illegible] Kozan	Aşireti	Selendi nahiyesi Kula
[illegible]	»	Borlu nahiyesi
[illegible]	»	Parsa (Nif-Kemalpaşa)
[illegible]	»	Mendahorya (Salihli), Ilıca, Musacalı köyü
[illegible]	»	Recebli (Yunddağı), Sarıçam
[illegible]ahşi	»	Sart, Değirmendere, Kızkayası
[illegible]ağcı	»	Belen, Arabacıboz, Selendi, Durasılı, Türkmen, Çekeler deresi (Yundağında), Halitli, Eğri, Kalabak.
[illegible]	»	Manisa çevresi
[illegible]ak	»	Demirci kazası
[illegible]ekeli	»	Salihli kazası
[illegible]ğıralcısı	»	Sart (Salihli) civarı
[illegible]eçilü	»	Selendi (Kula)
[illegible]	»	Hacıhalililer çiftliği, Arpalı (Yunddağı)
[illegible] [70]	»	Yenice köy yanında (Yunddağı), Belen, Karasılı (Yunddağı)
[illegible]üz	»	Akhisar, Gölmarmara
[illegible]lü	»	Belen civarında
[illegible]	»	Yenice Foça
[illegible]ar	»	Koldere çiftliği (Manisa)
[illegible]alı	»	Yenice civarında
[illegible]	»	Belen nahiyesi
[illegible]alı	»	Gölmarmara civarında [71]

[70] Aşiretlerin iskân durumu hakkında, vesikalarda geçen kayıd [illegible]:

«Haymenişin aşariden filân köyde meskûn veya iskâneden»

[71] Aşiretler, Osmanlı alfabesine göre sıralanmıştır.

VESİKALAR LİSTESİ

No:		
1	Keçiluler	cemaati
2	Örenler	»
3	Hamitlû	»
4	Kamaranlar	»
5	Yunddağı Ellicilerinin Koç Ellicileri olduğu hakkında	
6	Yürükkân-ı Kayı maa Nısfıçoban	
7	Yürük taifesi	
8	کورکچی Tatarı	
9	تكرەلى Cemaati	
10	Koyuneri taifesi	
11	Çalışlar	cemaati
12	Saraçlar	»
13	Karacalar	»
14	Saruhaniler	»
15	چوغه Çuğa ve Sakal cemaatleri	
16	Öksüzler cemaati	
17	Mukataa-i Çuğa an cemaat-i Bozkuş	
18	Bozkuş'dan Ölçekciler Cemaati	
19	قره‌بخشی Karabahşi	»
20	Kızılkeçilü	
21	Çuğa چوغه	Cemaati
22	چونغره Çongara	»
23	Bozkuş cemaatinden طویله مسلمی Tavile Müslimi taifesi	
24	Karabeyiler	cemaati
25	ایلدلك Eldelek	»
26	Çakırlar	»
27	Akçaköy ve Timurcu Yürükleri	
28	Bunamak بوناماق cemaati	
29	Yürükân-ı Mürseller	
30	طوده‌لر ve ارنودلر cemaatleri	

31 Kutlular قطلولر ve Ąrıklar ارقلر ve Ağlarcahasan cemaatleri
32 Gözübüyükler cemaati
33 Sakallular »
34 Kırcalar »
35 Çuğalar »
36 Çullu, Emirler ve Sakallu cemaatleri
37 Çengiler · cemaati
38 Kuzuyediren »
39 Onikili »
40 Adala Yürükleri
51 Şehitlu cemaati
42 بیرامشه Bayramşeh Yürüğü
43 Karayahşi قره‌یخشی cemaati
44 Yunddağı Ellicilerinin Havassı Hümayundan oldukları
45 Bahadırlu cemaati
46 Menteşelu »
47 ازلحه »
48 Derzihalil درزی‌خلیل cemaati
49 Kadıasker tarafından resmi şahsiyet ve cemaatlerin resm-i kısmetleri hakkında gönderilen emir
50 Kaşıkçı yürüğü
51 Karakoca قره‌قوجه cemaati
52 Perakende-i Mer'aş ve Bozulus ve Danışmendlu ve بوین اغلو taifelerinin yerlerini değiştirmeleri üzerine gelen emir
53 خوذمونلر Yürükanı
54 Hüseyinbeyli cemaati
55 چرنیك Yürükanı
56 Bozguş ve قلجان Yürüklerinin Müstakil Kadılık olduğu
57 Yürükan-ı Düğüneri Mukataatı
58 Kubaşlar قباشلر cemaati
59 Danışmendlu ve Karahalil Türkmeni
60 Tekelû cemaati

61 Karacakoyunlu taifesi
62 Çullu cemaatinin Beydere köyünde oturdugu
63 Tokuz طقوز cemaati
64 Karabahşi قره‌بخشی ve برای‌صلی cemaatleri
65 Saruhanlu cemaati
66 Yanıklu یانقلی »
67 Cungarili چونغارایلی cemaati
68 Başıbüyük Yürükânı
69 Karamanlı cemaati
70 Bazı cemaatlerin sürgün emri
71 اشق‌قلقورلر Sarıcalar ve قلجان cemaatleri
72 Akkeçilü Yürükânı
73 Yağcılar cemaati
74 Hüseyinler cemaati
75 Arapammiler عرب‌عمیلر cemaati
76 مونانق cemaati
77 چندارلو Çandarlu افشاری Afşari ve بورناك Yürükleri
78 Çıplak cemaati
79 بکلرکلی Taifesi
80 Otamışlar اوتامشلر cemaati
81 تورمان Taifesi
82 Kozluca ve Timurcular Yürükânı
83 Karayağmurlu قره‌یغمورلی cemaati
84 Okçular cemaati

Bu kitabı yazarken, görülen eserler ve dergiler.

1 — Manisa Mahkemei Şer'iyye Sicil Defterleri. Sayı: 1-60
2 — Balıkesir ve Civarında Yürük ve Türkmenler.
3 — Aydın İli ve Yürükler.
4 — Anadolu Beylikleri.
5 — İbni Bibi.
6 — Saruhanoğulları ve Eserlerine Dair Vesikalar.
7 — Anadolu Türk Aşiretleri.
8 — Aşıkpaşazade Tarihi
9 — 15 ve 16. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda Ziraî Ekonominin Hukukî Esasları.
10 — Saruhan'da Eşkiyalık ve Halk Hareketleri.
11 — Aydın Vilâyeti Salnamesi. (1312)
12 — Manisa'nın, beş yıllık, köy kalkınma broşürü.
13 — Balkan Türkleri.
14 — Türkiyat Mecmuaları.
15 — Türk Yurdu Mecmuaları.

İNDEKS

Kitaptaki önemli özel isimler

MANİSA HALKEVİ
Yayınlarından
Sayı: XVI
SARUHAN'DA
YÜRÜK ve TÜRKMENLER
İbrahim Gökçen
154